

JHNY

**Tervetuloa
Julkisten hankintojen
neuvontayksikön
vuosiseminaariin 2025!**

Päivän ohjelma

8.45 – Aamukahvit Kuntatalolla

9.30 - Tervetuloa seminaariin - Eeva-Riitta Högnäs

9.35 - Ajankohtaisnostot hankintasäätelystä ja hankintojen kehittamisestä - Eeva-Riitta Högnäs

10.00 - Ajankohtaista oikeuskäytäntöä – Markus Ukkola

10.50 - Vuoden taidokkain hankinta -kilpailun finalistien esittely

11.30-12.30 – LOUNAS

12.30 - Vuoden taidokkain hankinta -kilpailun palkintojenjako

Päivän ohjelma

12.45 - Yleisten sopimusehtojen ABC - Olli Jylhä

13.15 - Mikä muuttui JYSE- ja JIT-sopimusehdoissa? Karolina Lehto

13.45 - TAUKO

14.15 - Hankintasopimuksen muuttaminen - Niina Ruuskanen

14.45 - Sopimuserimielisyydet - Juhani Matinlassi

15.30 - Kun tiet eroavat toimittajan kanssa - Marja Sarmela

16.00 – Seminaari päättyy, hyvää kotimatkaa!

Käytännön ohjeita päivään

- Etälähetykseen vinkkejä
 - Toimii yleisimmillä selaimilla, päivitä tarvittaessa tai kokeile toista selainta
 - Selaimessa tulee olla JavaScript päällä
 - Sulje VPN-yhteys kokonaan, jos se on käytössä ja lähetyksen katsomisessa on ongelmia
 - Lähetyksen tuottaa Studio Linjat. Ongelmatilanteissa ota yhteys Studio Linjoihin tekstiviestillä p. 050 471 5671
- Käytössä viestiseinä, jolla voi keskustelun lisäksi esittää kysymyksiä puhujille – Linkki:
<https://viestiseina.fi/studiolinjat2/messages>
- Keskustele somessa mainitsemalla @Julkisten hankintojen neuvontayksikkö ja käyttämällä hashtagia #JHNYseminaari

Tunteeko kollegasi JHNY:n?

Tue työtä ja vinkkaa:

- ✓ tilaamaan Hankintainfo –
uutiskirjeemme
- ✓ seuraamaan meitä somessa
@Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Linkki viestiseinään:
[https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages](https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages)

JHNY

Ajankohtaista hankintasäädännöstä ja hankintojen kehittämisestä

Julkisten hankintojen neuvontayksikön vuosiseminaari 12.3.2025

Eeva-Riitta Högnäs, johtava juristi

JHNY

Nyt kehitetään lainsäädäntöä

Hankintalakityöryhmämietinnön lausuntoaika päättynyt

- Hallitusohjelmakirjauksiin ja säädöshuoltoon perustunut työryhmämietintö herätti mielipiteitä
 - 607 lausuntoa
- Tapetilla muiden ohella:
 - Sidosyksiköiden määritelmä ja 10 %
 - Yhden tarjouksen kisan keskeyttäminen
 - Pakollinen osiin jakaminen
 - Muutamat muutoksenhakuasiat
 - Rikosrekisteriotteet
- Etenemässä eduskuntaan syysistuntokaudella ja voimaan 1.1.2026?

Muutama menettelyyn liittynyt uudistus: markkinakartoitus

1/3

- Markkinakartoituksessa hankintayksikkö **voi** kuulla alalla toimivia yrityksiä tai riippumattomia asiantuntijoita taikka muita toimijoita
 - Markkinakartoitus voidaan toteuttaa myös käyttämällä erilaisia arviointityökaluja
 - Neuvojen käyttäminen ei saa johtaa tietyn toimittajan suosimiseen tai muutoin johtaa kilpailun vääristymiseen eikä periaatteiden vastaiseen menettelyyn
- Mikäli hankinnan ennakoitu arvonnalisäveroton kokonaisarvo ylittää 10 miljoonaa euroa, **tulee** hankintayksikön tehdä markkinakartoitus tai arvioida hankinnan eri toteutusvaihtoehtoja osana hankinnan suunnittelua

Muutama menettelyyn liittynyt uudistus: keskeyttäminen

2/3

- Hankintamenettely tulee keskeyttää, jos avoimessa menettelyssä on saatu vain yksi tarjous
- Tarjouskilpailu on uusittava vain kerran
- Keskeyttämisvelvoitetta ei ole, jos hankintayksikkö on toteuttanut 65 §:n mukaisen markkinakartoituksen tai jakanut hankinnan osiin 75 § mukaisesti

Muutama menettelyyn liittynyt uudistus: osiin jakaminen

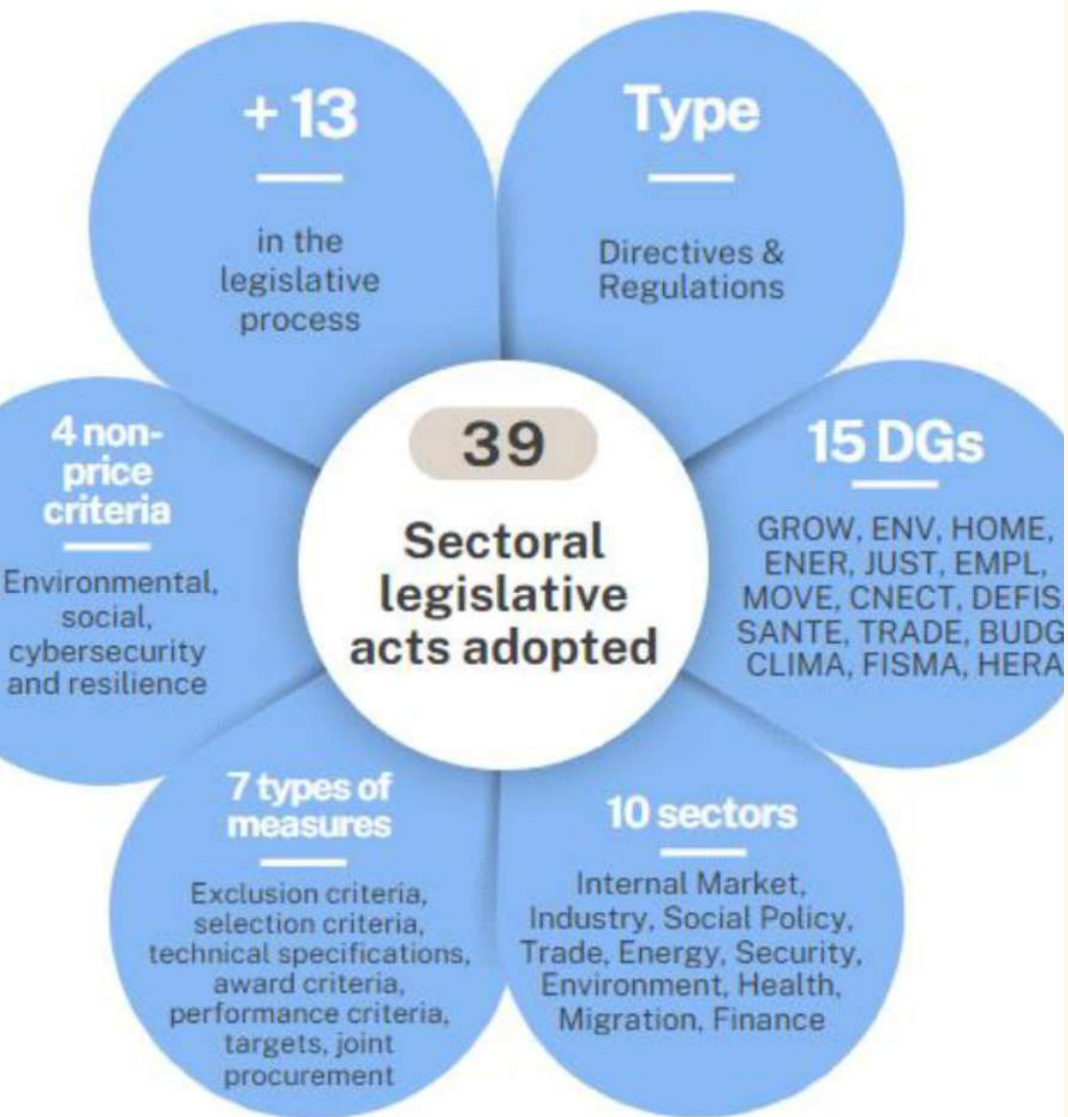
3/3

- Hankintayksikön on jaettava hankinta erillisiin osiin tai kilpailutettava hankinnan osat erillisillä tarjouskilpailuilla
 - Hankinta voidaan jakaa osiin myös valitsemalla kaksi tai useampi toimittaja puitejärjestelyyn tai perustamalla dynaaminen hankintajärjestelmä. Ei koske puitejärjestelyjen sisäisiä hankintoja
- Jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt
- Hankintayksikkö voi jättää hankinnan jakamatta osiin, jos:
 - Hankinnan tai hankintamenettelyn luonteen, laajuuden, toteuttamistavan, kokonaisvastuun tai hankinnan jakamiseen liittyvien riskien vuoksi jakaminen ei ole perustellusta syystä mahdollista tai lisäisi kustannuksia
 - Hankintaa on edeltänyt 65 §:n mukainen markkinakartoitus

**Lisäksi hankintadirektiivin kuuleminen
päättynyt**

**Tahtotilana "Buy EU", yksinkertaistaminen
ja huoltovarmuus**

**Myös
sektorilainsäädäntö
lisääntyy vauhdilla**

**Kansallinen koordinaatio
vielä kevyttä**

JHNY

Nyt kehitetään sopimusehtoja

JYSE-ehtojen tilanne

- Virkamiesvalmisteluna uudistus ehtojen ajantasaistamiseksi
 - Koordinointi JIT-ehtojen uudistuksen kanssa
- Muutoksia hieman sanastoon, vahingonkorvauskattoon ja kartelliehdon lisäys
- Lausunnoilla loppuvuonna 2024
 - Lähes 100 lausuntoa
- Uudet JYSE 2025 -ehdot julkaistaan pian
 - Sekä Tavarat että Palvelut

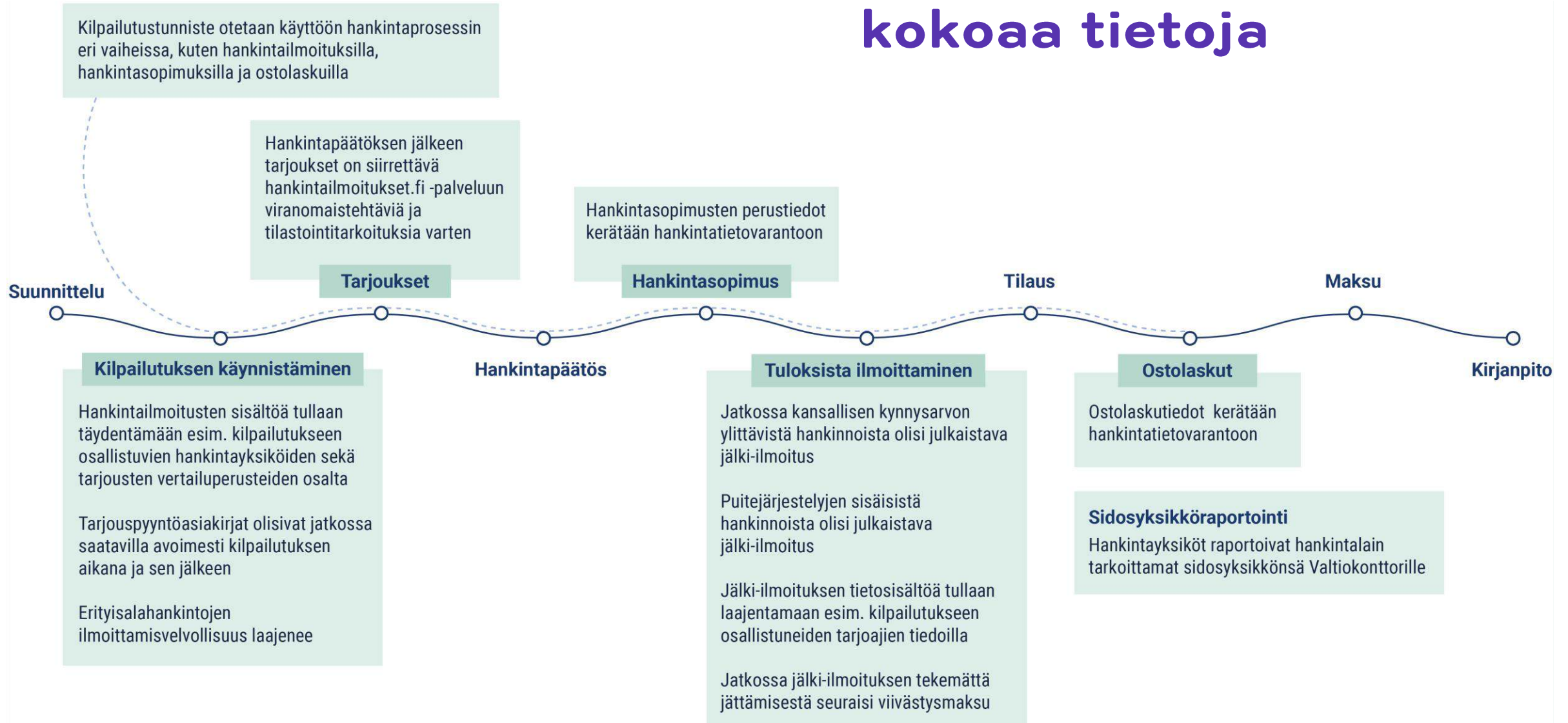
JIT-ehtojen tilanne

- Uudistaminen työryhmässä 2024
 - Tarve tietoturva- ja tietosuojanäkökulmista
 - Uudistuksen piiriin myös SaaS- ja ketterien vaatimat ehdot
- Kaikki ehdot perattu läpi ja todettu hyväksi
 - Myös linjassa IT 2022 -ehtojen kanssa
- Uusina ehtoina asiantuntijaehdot sekä JYSE-ehtojen kanssa yhteiset henkilötietoliitteet
- JIT 2025 -ehdot julkaistu ja kuuleminen keväällä

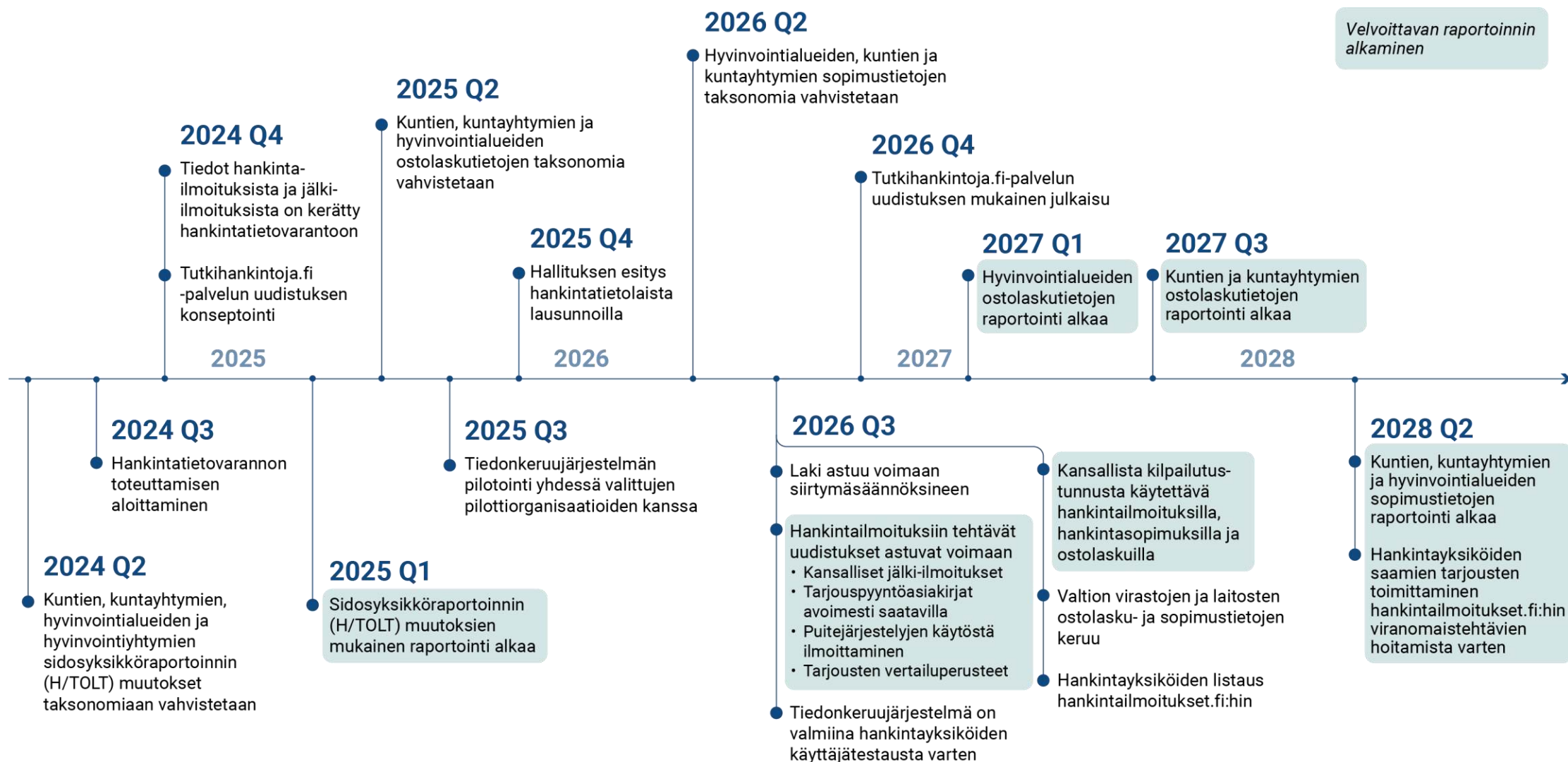
JHNY

Nyt kehitetään
tietopohjaa

Hankintatietovaranto kokoaa tietoja

Toimenpiteet ja alustava toteutusaikataulu

JHNY

**Ja vielä:
muistathan uudet
kansalliset eForms-
lomakkeet!**

JHNY

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Linkki viestiseinään:
[https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages](https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages)

Ajankohtaista oikeuskäytäntöä

Julkisten hankintojen neuvontayksikön
vuosiseminaari 12.3.2025

Markus Ukkola

Tuoreita oikeuskäytännön teemoja

- Markkinaoikeudesta:
 - Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen ja hankintakokonaisuuden arviointi
 - Sidosyksiköitä koskeva soveltamisalapoikkeus
 - Muita mielenkiintoisia ratkaisuja
- Muiden tuomioistuinten oikeuskäytäntöä

MAO 655/2024

- Asiassa arvioitiin sitä, oliko leikkipaikan rakentamista ja sen sisältämiä leikkivälineitä koskeva sopimuskokonaisuus rakennusurakka vai tavarahankinta.
- Ratkaisun mukaan rakennusurakaksi oli luokiteltava esimerkiksi hankinnan sisältämät maanrakennustyöt ja tavarahankinnaksi kevyet leikkivälineet. Kaikki hankinnan sisältämät osat eivät kuitenkaan olleet näin selvästi luokiteltavissa joko tavaroiksi tai rakennustöiksi. Monet tarjouspyyntöasiakirjoissa kuvatuista leikkivälineistä olivat suurikokoisia ja raskaita sekä vaativat asennuksia, jotka kiinnittävät välineet vahvasti leikkipaikkaan, mikä korosti välineiden pysyvyyttä leikkipaikalla. Lisäksi osa leikkivälineistä muodosti rakenteita, joissa leikkipuiston käyttäjät leikkivät.

MAO 655/2024

- Ratkaisun mukaan EU:n CPV-luokittelujärjestelmässä esimerkiksi leikkikentän karusellit ja liukumäet on määritelty tavaroiksi eikä rakennusurakoiksi. Tämä luokittelu ei nimikkeistössä riipu karusellien tai liukumäkien kokoluokasta, painosta tai asennustavasta taikka asennustapaa koskevista mahdollisista erityisvaatimuksista.
- Lisäksi markkinaoikeus totesi, että hankintayksikkö oli itse esittänyt leikkivälineiden ja niiden asennustöiden parhaan asiantuntemuksen olevan juuri kyseiseen alaan erikoistuneilla leikkivälinevalmistajilla, eikä esimerkiksi rakennustöihin erikoistuneilla elinkeinonharjoittajilla.
- Ratkaisun mukaan hankinnan kannalta merkityksellisten elinkeinonharjoittajien määrittämisellä on merkitystä hankintalajin arvioimisessa, sillä hankinta-asiakirjoissa ilmoitettu hankintalaji ja sen mukaiset CPV-koodit toimivat muun ohella välineinä saavuttaa hankinnan kannalta oikea potentiaalisten tarjoajien joukko.
- Edellä esitetyn perusteella hankinta-asiakirjoissa kuvatut leikkivälineet oli katsottava kokonaisuudessaan tavaroiksi eikä rakennustöiden kohteiksi tai niiden lopputuloksiksi.
- Kun lisäksi otettiin huomioon hankintalain 7 §:n 1 momentissa säädetty sekä se, että hankintayksikkö on itsekin esittänyt markkinaoikeudessa hankintaan sisältyneiden leikkivälineiden ja muiden tavaroiden arvon olevan merkittävästi suurempi kuin rakennusurakan arvo, markkinaoikeus katsoi, että hankinnan pääasiallisena kohteena oli ollut tavarahankinta ja siihen oli tullut soveltaa tavarahankintojen mukaan määräytyviä säännöksiä.

MAO 541/2024

- Asiassa arvioitiin sitä, oliko hankintayksikkö menetellyt hankintasäännösten vastaisesti hankinnan ennakoitua arvoa määrittäessään ja oliko hankinnan ennakoitu kokonaisarvo ylittänyt erityisalojen hankintalain tavarahankintojen kynnysarvon.
- Asiassa oli myös arvioitava, olisiko hankintayksikön tullut ottaa kilpailutuksessa huomioon aiemmin toteutetut WC-moduulihankinnat. Lisäksi oli arvioitava, olisiko hankintayksikön tullut ottaa ennakoidussa kokonaisarvossa huomioon WC-moduulien asentamisen edellyttämät perustustyöt kuten maanrakennustyöt.
- Markkinaoikeus totesi, että hankintayksiköllä oli laaja harkintavalta sen suhteen, miten se määrittelee hankinnan kohteen. Hankintayksikön oli kuitenkin otettava huomioon erityisalojen hankintalain vaatimukset hankintamenettelyn avoimuudesta ja syrjimättömyydestä, hankinnan ennakoidun arvon laskemisesta sekä kiellosta pilkkoa hankinta osiin hankintasäännösten soveltamisen välttämiseksi.

MAO 541/2024

- Asiassa esitetyn perusteella hankintayksikkö oli vuosina 2021–2023 hankkinut yhden tai kaksi WC-moduulia vuodessa. Hankintayksikön esittämän mukaan tarve nyt esillä olevalle hankinnalle oli ilmennyt vasta myöhemmässä vaiheessa edellisen hankinnan jälkeen. Esillä oleva hankinta oli ollut määrältään aiempia selvästi suurempi ja ajallisesti pitkäkestoisempi. Tarjouspyyntöasiakirjojen mukaan WC-moduuleita oli ollut tarkoitus toimittaa ajalla elokuu 2024 – joulukuu 2025.
- Markkinaoikeus katsoi, että esillä ollut hankinta, etenkin kun otettiin huomioon myös optiot, oli muodostanut suunnitelmallisen hankintakokonaisuuden, eikä asiassa esitetyn perusteella ollut todettavissa, että hankintayksikkö olisi erityisalojen hankintalain vastaisesti pilkkonut hankinnan osiin hankintasäännösten soveltamisen välttämiseksi. Markkinaoikeus totesi lisäksi, että hankintayksikkö ei tarjouksia WC-moduuleista pyytäessään ollut pyytänyt tarjouksia niiden perustamiseen liittyvistä maanrakennustöistä, mitä hankintayksikkö oli perustellut sillä, että niihin on erilliset toimijansa.
- Ratkaisun mukaan asiassa esitetyn perusteella ei ollut käynyt ilmi, että hankintayksikön kuvaus WC-moduulitoimittajien ja maanrakennustöiden erillisistä markkinoista olisi ollut olennaisesti paikkansapitämätön. Hankintayksikkö ei siten ollut menetellyt virheellisesti, kun se ei ollut ottanut maanrakennustöiden arvoa huomioon WC-moduulihankinnan ennakoitua kokonaisarvoa arvioitaessa.

MAO 500/2024

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) oli tehnyt markkinaoikeudelle esityksen siitä, että markkinaoikeus määräisi hankintasopimuskauden päättymään 6 kuukauden kuluttua tuomioistuimen lainvoimaisesta päätöksestä. Lisäksi KKV vaati seuraamusmaksun määräämistä.
- KKV:n mukaan hankintayksikkö oli menetellyt virheellisesti, kun se oli tehnyt kilpailuttamatta hankinnan taholta, joka ei – toisin kuin hankintayksikkö oli esittänyt – ollut sen sidosyksikkö.
- KKV:n mukaan hankintayksiköllä ei ollut yksin eikä myöskään yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa sidosyksikkösuhteen edellyttämää määräysvaltaa sopimuskumppaninsa emoyhtiöön eikä siten myöskään sopimuskumppaniinsa.

MAO 500/2024

- Ratkaisussa viitattiin melko laajasti unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön sidosyksiköistä.
- Ratkaisun mukaan hankintayksiköllä ei ollut yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa sidosyksikkösäännösten edellyttämää määräysvaltaa sopimuskumppaniinsa osakkeenomistuksen, yhtiön hallituksen tai nimitysvaliokunnan taikka ns. neuvottelukunnan kautta.
- Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hankintayksikkö ei ole myöskään tosiasiallisella toiminnallaan sopimuskumppaninsa emoyhtiön osakkeenomistajana osoittanut käyttävänsä yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa sellaista määräysvaltaa yhtiöön, että edellä hankintayksikön määräysvallan käyttöön osallistumisesta todettua olisi syytä arvioida toisin.
- Emoyhtiötä tai hankintayksikön sopimuskumppania ei voitu pitää hankintayksikön sidosyksikkönä.

MAO 500/2024

- Asiassa arvioitiin vielä suoramankintaperusteiden täyttymistä.
- Kyse ei ratkaisun mukaan ollut hankintalain 40§:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettusta äärimmäisestä kiireestä, joka olisi ollut äkillinen ja jota hankintayksikkö ei olisi voinut kohtuudella ennakoida.
- Hankintayksikkö ei ollut esittänyt, että sillä olisi ollut muutenkaan hankintalaissa säädettyä perustetta suoramankinnan tekemiseen.

MAO 500/2024

- Markkinaoikeus määräsi hankintayksikön ja sen sopimuskumppanin välisen sopimuksen päättymään 8 kuukauden kuluttua markkinaoikeuden päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.
- Markkinaoikeus määräsi lisäksi KKV:n vaatiman 1.000 euron seuraamusmaksun.
- Ks. Myös MAO 353/2024 ja MAO 154/2024 (viimeksi mainitusta valitettu KHO:een).

MAO 488/2024

- Valittaja esitti, että hankinnassa oli perusteettomasti rajoitettu kilpailua luomalla julkisin varoin monopoli, joka tuhosi olemassa olevan toimivan ja hinnaltaan edullisemmän markkinan.
- Valittaja esitti myös, että kilpailullisen asetelman ja hankintalain tasapuolisen kohtelun vaatimuksen kannalta oli otettava huomioon, että voittaneen tarjoajan toiminta oli opetus- ja kulttuuriministeriön kautta kanavoituvan julkisen tuen varassa ja että hankintayksikkö oli kyseisen ministeriön alainen yksikkö.

MAO 488/2024

- Markkinaoikeus kiinnitti huomiota siihen, että hankintayksikkö oli kilpailuttanut kyseessä olevan hankinnan avoimella menettelyllä, jolloin kaikki halukkaat toimittajat ovat voineet jättää tarjouksen. Valittaja oli osallistunut tarjouskilpailuun, eikä se ollut väittänyt, että jokin tietty tarjouspyyntöasiakirjoissa esitetty vaatimus olisi ollut sitä tai muita potentiaalisia tarjoajia syrjivä. Asiassa ei näin ollen ollut osoitettu, että hankinnassa ei olisi hyödynnetty hankintalain 2 §:ssä edellytetyin tavoin olemassa olevia kilpailumahdollisuuksia.
- Markkinaoikeus totesi lisäksi, että tarjouskilpailun voittavalle tarjoajalle maksettava kiinteä summa ei ollut luonteeltaan julkista tukea vaan korvaus hankinnan kohteena olevan palvelun tuottamisesta.
- Asiassa ei ollut myöskään osoitettu, että pelkästään se seikka, että voittaneen tarjoajan toiminta oli valittajan väittämän mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön kautta kanavoituvan julkisen tuen varassa, tai se, että voittanut tarjoaja on sittemmin saanut ministeriöltä myös erillistä rakennetukea oman palvelunsa kehittämiseen, olisi johtanut valittajan tai muiden potentiaalisten tarjoajien syrjintään tai muutoin hankintalain 2 tai 3 §:n vastaiseen menettelyyn.
- Kyse ei myöskään ollut hankintalain 97 §:ssä tarkoitettusta tilanteesta, jossa voittanut tarjoaja olisi saanut hankintayksiköltä tarjoushintaan vaikuttavaa taloudellista tukea, eikä valittaja ollut edes väittänyt, että voittanut tarjoaja ei täyttäisi jotain hankintayksikön asettamaa, tarjoajan taloudellista asemaa koskevaa soveltuvuusvaatimusta.
- Markkinaoikeus hylkäsi valituksen.

Muita ratkaisuja

- MAO 552/2024: tarjousten keskinäiset suhteet ja riippumattomuus.
- MAO 539/2024: puitejärjestelyssä omistaja-asiakkaista ja niiden hankinnoista annettujen tietojen riittävyys.
- MAO 386/2024: kattohinnan asettamisen ehdot ja sopimusmuutokset.
- MAO 472/2024: kokonaisratkaisun sujuvuuden tai sote-uudistuksen varautumisen perusteet suorahankintaperusteina (hälytysten vastaanottopalvelut).

Unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-424/23, DYKA Plastics

- Hankintayksikkö oli vaatinut hankinta-asiakirjoissa, että jäteveden poistojärjestelmissä käytetään lähtökohtaisesti kivitavarasta valmistettuja putkia ja sadeveden poistojärjestelmissä betoniputkia.
- Ennakkoratkaisupyyntö: Onko EU:n hankintasäännösten vastaista, että teknisissä eritelmissä (hankinnan kohteen kuvaus) ei sallita muista materiaaleista tehtyjä putkia kuten muoviputkia?

EUT C-424/23

- EUT: Hankintadirektiivin 2014/24/EU 42 artiklan mukaan hankintaviranomainen voi vain poikkeuksellisesti viitata tiettyyn valmistajaan tai tiettyä alkuperää oleviin tuotteisiin taikka tiettyyn menetelmään tms. liittämällä siihen ilmauksen ”tai vastaava”.
- EUT: Vaikka hankintaviranomaisilla on tuotteen ominaisuuksia koskevien vaatimusten osalta laaja harkintavalta, joka on perusteltu siitä syystä, että ne tuntevat parhaiten tarvitsemansa tavarat ja vaatimukset, direktiivissä 2014/24 asetetaan kuitenkin tiettyjä rajoja, joita niiden on noudatettava. Hankintaviranomaisten on varmistettava, että tekniset eritelmät mahdollistavat talouden toimijoiden yhtäläisen pääsyn hankintamenettelyyn ja että niillä ei luoda perusteettomia esteitä julkisten hankintojen avaamiselle kilpailulle.

EUT C-424/23

- Vuoden paras EUT-toteamus?:
- ”Kuten lisäksi direktiivin 2014/24 42 artiklan 4 kohdan ensimmäiseen virkkeeseen sisältyvästä ilmaisusta ”paitsi jos tämä on perusteltua hankinnan kohteen vuoksi”, ilmenee, kyseisessä säännöksessä tarkoitetut viittaukset voidaan tehdä myös silloin, kun tämä on hankinnan kohteen kannalta perusteltua. Kun otetaan huomioon tämän ilmaisun sijainti kyseisen 4 kohdan [hollanninkielisen version] alussa [suomenkielisessä versiossa 4 kohdan ensimmäisen virkkeen lopussa] ja ilmaisun ”paitsi jos” käyttö, tämä tapaus, joka eroaa kyseisen 42 artiklan 4 kohdan toisessa virkkeessä säädetystä tapauksesta, on ymmärrettävä seikaksi, jonka perusteella hankintaviranomainen voi jättää soveltamatta kyseisen 4 kohdan normatiivista sisältöä, joka sisältää kyseisen kohdan ensimmäisessä virkkeessä ilmaistun periaatteellisen kiellon, sen toisessa virkkeessä säädetyn poikkeuksen tästä kiellosta ja sen kolmannessa virkkeessä säädetyn vaatimuksen lisätä ilmaisu ”tai vastaava” tilanteessa, jossa tätä poikkeusta voidaan soveltaa.”

EUT C-424/23

- EUT: ”Ilmaisia ’paitsi jos tämä on perusteltua hankinnan kohteen vuoksi’ on tulkittava suppeasti...sitä, että se kattaa ainoastaan tilanteet, joissa vaatimus, joka koskee tietyn tyyppisen tuotteen tai tiettyä alkuperää olevan tuotteen tai tietyllä tavaramerkillä varustetun tuotteen käyttöä taikka sellaisen tuotteen käyttöä, joka on saatu tietyn patentin tai tietyn menetelmän perusteella, johtuu väistämättä hankinnan kohteesta.”
- EUT: ”**Materiaalia**, josta tuote koostuu, ei voida pitää direktiivin 2014/24 42 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna ’suorituskykyä koskevana vaatimuksena’ tai ’toiminnallisena vaatimuksena’. Vaikka materiaali voi edistää tuotteen suorituskykyä tai sen kykyä täyttää toiminnallinen vaatimus, se ei sellaisenaan nimittäin merkitse ’suorituskykyä koskevaa vaatimusta’ tai ’toiminnallista vaatimusta’.
- EUT ”Tapauksessa, jossa kyseisellä talouden alalla on tuotteita, jotka voidaan erottaa toisistaan niiden valmistuksen ja erityisesti sen materiaalin mukaan, josta ne koostuvat, vaatimus tietystä materiaalista koostuvien tuotteiden käyttämisestä on...katsottava viittaukseksi ’tyyppiin’ tai ’tiettyyn tuotantoon’, mistä seuraa, että vaatimus ’suosisi tai sulkisi menettelystä pois tiettyjä yrityksiä tai tiettyjä tuotteita’.

EUT C-424/23

- EUT: ”Lukuun ottamatta tapauksia, joissa materiaalin käyttö johtuu väistämättä hankinnan kohteesta, hankintaviranomainen ei voi lisäämättä ilmausta ’tai vastaava’ vaatia tietyn materiaalin käyttämistä. Hankintaviranomaisen on tällöin teknisten eritelmien yhteydessä pidättäydyttävä vaatimasta tietyn materiaalin käyttöä joko jättämällä tällainen materiaali mainitsematta hankinta-asiakirjoissa tai mainitsemalla yksi tai useampi materiaali ja lisäämällä hankinta-asiakirjoihin ilmaus ’tai vastaava’.
- EUT: ”...hankintaviranomaiset eivät voi lisäämättä ilmausta ’tai vastaava’ täsmentää julkista rakennusurakkaa koskevan hankintasopimuksen teknisissä eritelmissä, mistä materiaaleista tarjoajien tarjoamien tuotteiden on koostuttava, paitsi jos tietyn materiaalin käyttö johtuu väistämättä hankinnan kohteesta eikä erilaiseen tekniseen ratkaisuun perustuva muu vaihtoehto ole mahdollinen.”

Unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-652/22, Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret

- Asiassa arvioitiin, voidaanko ns. kolmannen maan, tässä tapauksessa Turkin tasavallan, toimittajan jäsenvaltion tuomioistuimessa nostamaa kannetta, jolla riitautetaan kyseisessä jäsenvaltiossa tehty päätös hankintasopimuksen sopimuspuolen valinnasta, tutkia unionin lainsäätäjän käyttöön ottamien julkisia hankintoja koskevien sääntöjen, kuten hankintadirektiivin 2014/25 sääntöjen, kannalta.

EUT C-652/22

- EUT: "...direktiivin 2014/25 45 artiklan 1 kohdassa 'kaikille halukkaille talouden toimijoille' annettu oikeus jättää tarjous tarjouskilpailukutsun perusteella avoimessa julkisessa hankintamenettelyssä unionissa ei ulotu sellaisten kolmansien maiden talouden toimijoihin, jotka eivät ole tehneet tällaista kansainvälistä sopimusta unionin kanssa. Se ei myöskään merkitse sitä, että näillä toimijoilla olisi silloin, kun niiden sallitaan osallistua tällaiseen menettelyyn, oikeus vedota kyseiseen direktiiviin."
- EUT: "tilanteessa, jossa hankintayksikkö on hyväksynyt turkkilaisen talouden toimijan osallistumisen direktiivin 2014/25 soveltamisalaan kuuluvaan julkiseen hankintamenettelyyn, kyseinen toimija ei voi vedota kyseisen direktiivin 36 [hankintojen periaatteet] ja 76 artiklaan [tarjousten täsmennyttäminen] riitauttaakseen kyseisen sopimuspuolen valintaa koskevan päätöksen".
- EUT: "Jokainen yleisesti sovellettava toimi, jonka erityisenä tavoitteena on määrittää menettelytavat, joiden mukaisesti kolmannen maan talouden toimijat voivat osallistua julkisiin hankintamenettelyihin unionissa, on omiaan vaikuttamaan suoraan ja välittömästi kyseisen kolmannen maan ja unionin väliseen tavaroiden ja palvelujen vaihdantaan, joten se kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan SEUT 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla."

EUT C-652/22

- EUT: ”SEUT 2 artiklan 1 kohdan mukaan unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvilla aloilla ainoastaan unioni voi toimia lainsäätäjänä ja antaa oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä, kun taas jäsenvaltiot voivat tehdä näin ainoastaan unionin valtuuttamina tai unionin antamien säädösten täytäntöön panemiseksi...unioni ei ole tähän mennessä myöskään antanut tällaisia säädöksiä, joita jäsenvaltiot voisivat panna täytäntöön.”
- ”Jos unioni ei ole antanut säädöksiä, hankintayksikön tehtävänä on arvioida, onko sellaisen kolmannen maan, joka ei ole tehnyt unionin kanssa kansainvälistä sopimusta...talouden toimijoiden osallistuminen julkiseen hankintamenettelyyn sallittava, ja jos se päättää tällaisesta sallimisesta, onko määrättävä näiden toimijoiden ja muiden toimijoiden jättämien tarjousten vertailuun perustuvan pistemäärän oikaisusta.

EUT C-652/22

- EUT: ”Kansalliset viranomaiset eivät missään tapauksessa voi tulkita direktiivin 2014/25 kansallisia täytäntöönpanosäännöksiä siten, että niitä sovellettaisiin myös kolmansien maiden, jotka eivät ole tehneet tämän tyyppistä sopimusta unionin kanssa, talouden toimijoihin, joiden osallistumisen julkiseen hankintamenettelyyn hankintayksikkö on sallinut asianomaisessa jäsenvaltiossa, sillä muutoin jätettäisiin huomiotta unionin yksinomainen toimivalta tällä alalla.”
- ”Vaikka on ymmärrettävää, että tällaisten toimijoiden kohtelua koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen on oltava tiettyjen vaatimusten, kuten avoimuutta tai oikeasuhteisuutta koskevien vaatimusten, mukaisia, yhden niistä nostama kanne, jossa vedotaan siihen, että hankintayksikkö ei ole noudattanut tällaisia vaatimuksia, voidaan tutkia ainoastaan kansallisen oikeuden eikä unionin oikeuden valossa.”
- ”Edellä esitetyillä perusteilla kansallisilla viranomaisilla ei ole toimivaltaa saattaa sovellettaviksi kansallisia säännöksiä, joilla direktiiviin 2014/25 sisältyvät säännöt saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, sellaisten kolmansien maiden talouden toimijoihin, jotka eivät ole tehneet unionin kanssa kansainvälistä sopimusta, jolla taataan yhdenvertainen ja vastavuoroinen pääsy julkisten hankintojen markkinoille.”
- Ks. Myös ns. vastavuoroisuusasetus tai IPI-asetus (EU) 2022/1031.

Muuta oikeuskäytäntöä

- KHO 25.2.2025 taltiot 363 ja 364: puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltaminen, tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus, tarjoajan soveltuvuus, osallistumispyynnön epäselvyys.
- KHO 25.2.2025 taltio 361: uhkasakon tuomitseminen maksettavaksi hankinta-asiassa, uhkasakon määrän alentaminen.

Muuta oikeuskäytäntöä

- KHO 3.12.2024 taltio 3391: tarjouspyynnössä sinänsä pyydetty alustava valmius- tai varautumissuunnitelma ei ollut tarjousmenettelyssä annettavan tarjouksen kannalta olennainen asiakirja, jonka puuttuminen tai toimittamatta jättäminen olisi johtanut tarjoajan poissulkemiseen tai tarjouksen hylkäämiseen.
- KHO 2024:118: valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetussa laissa oli säädetty se aika, jona tuomioistuimen on oltava auki asian vireillepanemista varten. Kun valitusosoituksesta oli käynyt ilmi, että valitus oli tullut toimittaa tuomioistuimeen ennen sen aukioloajan päättymistä (mainitsematta tätä päättymisajankohtaa), KHO katsoi toisin kuin markkinaoikeus, että valitusosoituksessa oli ilmoitettu riittävät tiedot asian vireillepanemista varten. Näin ollen muutoksenhakuajan viimeisenä päivänä markkinaoikeuteen klo 16.16 saapunut valitus tuli jättää myöhässä tehtynä tutkimatta.

Kiitos!

JHNY

Vuoden taidokkain hankinta -kilpailu 2025

Vuoden taidokkain hankinta - palkitseminen

10.50-11.30 Vuoden taidokkain hankinta - finalistien esittely + yleisön suosikki -äänestys

11.30-12.30 LOUNAS

12.30-12.45 Vuoden taidokkaimman hankinnan voittajan julkistus

**Neuvontayksikkö haluaa palkitsemisella
nostaa esiin hyviä käytäntöjä ja levittää
tietoa onnistuneista hankinnoista
hankintoja tekeville hankintayksiköille**

Vuoden taidokkaimman hankinnan kriteerit

- Vuosina 2023-2024 kilpailutettu hankinta
- Hankintalain / erityisalojen hankintalain / putulain mukainen hankinta
- Kynnysarvot ylittävä
- Arviointikriteeri: **hankinnan yleinen onnistuminen**
 - Tärkeintä on, että hankinta on viety maaliin mallikkaasti ja että siinä on oivallettu hyödyntää sellaisia hankintalakien mahdollistamia keinoja, joiden taidokkaana tuloksena on syntynyt kokonaisuutena katsoen onnistunut hankinta.
- Huomioon voidaan ottaa **esimerkiksi:**
 - *Uudenlainen tapa hankkia*
 - *Hyvä vuorovaikutus hankintaprosessissa*
 - *Tulosperusteisuus tai vaikuttavuus*
 - *Innovatiivisuus*
 - *Yhteiskunnallinen vastuullisuus, esimerkiksi ekologinen tai sosiaalinen kestävyys*
 - *Ketterä sopimuskehitys sopimuskaudella*

Finalistit

Liedon Kaupunki – Leikkipuistovälineiden hankinta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue – Vanhusten ympärivuorokautisen asumisen hankinta

Espoon kaupunki – Rakennusten purkutyöt ja purkumateriaalin kierrätys

Pirkanmaan hyvinvointialue – Sotehenkilöstön vuokrauspalvelut

FINALISTI

Liedon Kaupunki

Leikkipuistovälineet

Liedon kaupungin leikkipuistovälineet

Teijulan leikkipuisto

Käänteinen kilpailu, 80 000 €

avoin menettely: 20 % määrä, 80% laatu

Tarjoajien luovuuden ja ammattitaidon hyödyntäminen
Osallistava arviointi

Leikkipuistoihin panostaminen on nostanut kaupungin
imagoa ja vetovoimaisuutta.
Kuntalaiset kiittelevät osallistamista.

Onnistumisen tekijät

Selkeä tarjouspyyntö: selkosanaisuus, selkeä tavoitetila

Hyvän kokoinen budjetti

Oman osaamisen ja voimavarojen tunnistaminen (tilaaja, konsultti, tarjoaja)

Kohderyhmän digitaalinen osallistaminen oli ketterä ja kustannustehokas.

Toimintatapa (arviointiryhmä) monistettu 2 vastaavaan puistoon ja sähköistä lomaketta on hyödynnetty usean saneeratun leikkipuiston hankinnanvalmistelussa (toiveet).

FINALISTI

**Vantaan ja Keravan
hyvinvointialue**

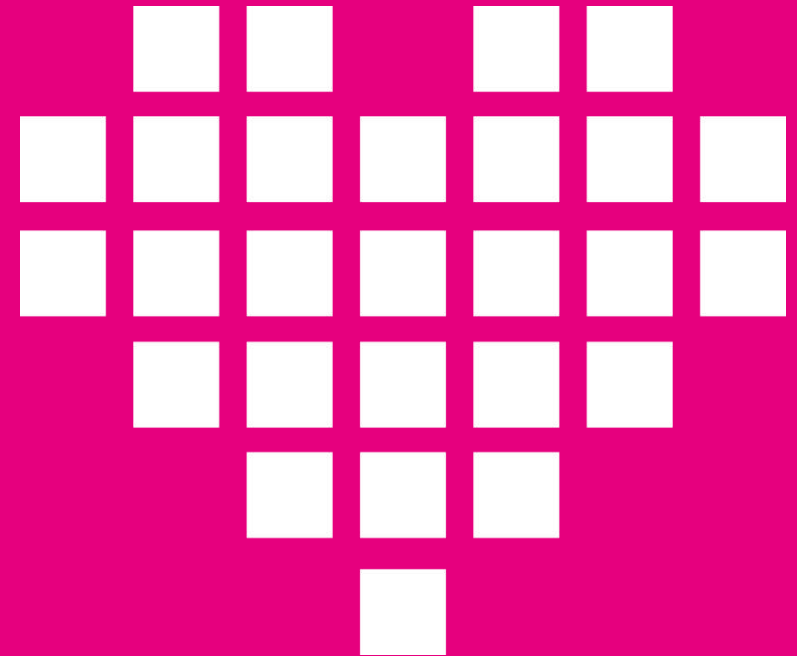
**Vanhusten
ympäri vuorokautinen
asuminen**

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhusten ympäri vuorokautinen palveluasuminen

JHNY:n vuosiseminaari 12.3.2025 / Vuoden taidokkain hankinta

Hankintapäällikkö Marianne Punkki

Erityisasiantuntija Jussi Pehkonen

Tausta

- Hankinnan kohde: Vanhusten ympärivuorokautinen palveluasuminen, joka sisälsi 5 osa-aluetta.
- Hankinnan kokonaisarvo on noin 285 miljoonaa euroa neljälle vuodelle.
- Hankinta kilpailutettiin kesäkuussa -24 ns. perinteisellä dynaamisella hankintamallilla, jossa valitaan kaikki palveluntuottajat ja, jotka sijoitetaan hinnanmukaisesti etusijajärjestykseen.
- Saadut tarjoukset olivat keskimääräisesti 7,5 % kalliimmat verrattuna sen hetkisiin sopimushintoihin.
- Uudet hinnat olisivat vaikuttaneet VAKEn mahdollisuuteen ostaa vanhusten ympärivuorokautisen asumisen paikkoja noin 5 miljoonalla eurolla vähemmän vuodessa, joka olisi tarkoittanut noin 80 paikan välitöntä vähennystä ostopalveluissa.
- Kesän -24 aikana kehitettiin uusi hankintamalli kohteeseen A (Ympärivuorokautinen palveluasuminen suomenkielisille vanhuksille), koska kyseisessä osakohteessa suurin volyymi. Kilpailutus toteutettiin syksyllä -24.

Hankintamallin erityisyys

- Malli perustuu TOP 12-palveluyksikön listaan, jossa VAKE sitoutuu ostamaan palveluntuottajan tarjouksissaan ilmoittamat paikkamäärät ympäri vuoden.
- Mallissa tarjoajien tuli antaa kaksi hintaa
 - HINTA A, mikäli pääsee TOP 12 listalle (A-lista)
 - HINTA B, mikäli ei pääse A-listalle.Tarjoajat pystyivät antamaan paremman hinnan A-hinnalle, koska ei tarvinnut sisällyttää niin suurta riskikerrointa hintaan ”myynnin ollessa varmaa”.
- B-hinnan perusteella palveluntuottaja pääsi edelleen joko listalle B tai listalle C
 - B-listalle valittiin niin monta palveluntuottajaa kunnes ennalta tarjouspyynnössä ilmoitettu paikkamäärä tai ilmoitettu määräraha tuli täyteen huomioiden A-listan paikkamäärä ja kustannukset. B-listalle sijoitetaan ne asiakkaat, jotka eivät mahdu A-listan tuottajille.
 - Loput palveluntuottajat jäivät listalle C. Näille palveluntuottajille ei osoiteta uusia asiakkaita.
- Uuden mallin avulla
 - saatiin keskimääräisesti 6,48 % alemmat hinnat kuin vanhalla mallilla.
 - A-hinta on keskimääräisesti 4,97 % halvempi kuin B-hinta.
 - säästettiin vuositasolla noin 1,105 miljoonan euroa verrattuna vanhalla mallilla saatuihin hintoihin. → VAKE pystyy ostamaan vuositasolla kyseisellä summalla tällä hetkellä 16 paikkaa enemmän.
 - pyritään hallitsemaan riskiä siitä, että hinnat kasvaisivat merkittävästi menettelyn voimassaolon aikana ja malli myös parantaa mahdollisuuksia kehittää ko. palvelua jatkuvan kehittämisen periaatteiden mukaisesti.

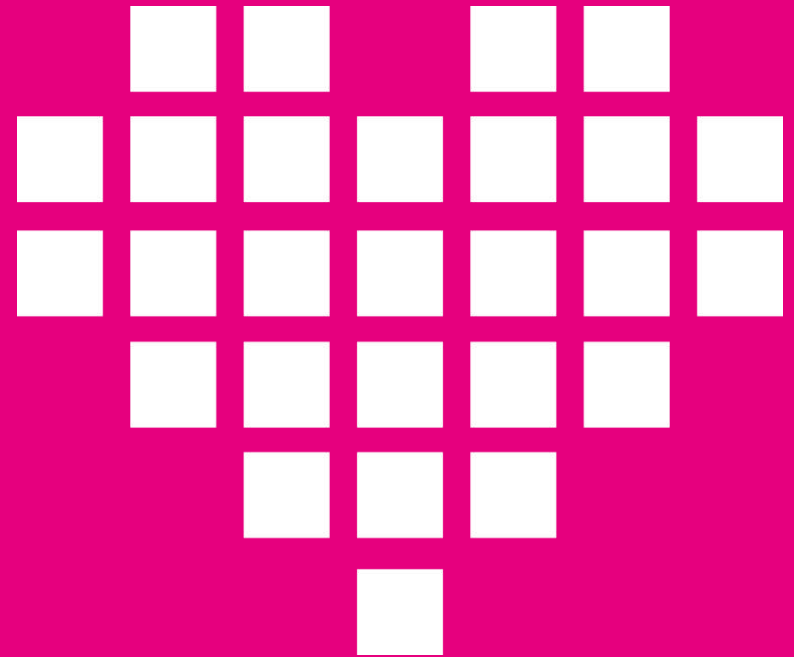
Hankintamalli mahdollistaa hankinnan kehittämisen sopimuskaudella ja hillitsee kustannusten kasvua

- Ostojärjestys voi sopimuskauden aikana muuttua, kun menettely avataan sopimuskauden aikana uudestaan noin vuosittain.
 - Jo mukana olevat palveluntuottajat voivat tarjota uusia palveluyksiköitä tai alentaa nykyisten yksiköiden hintoja.
 - Täysin uudet palveluntuottajat voivat tehdä avauksessa tarjouksen.
- Hinnanmuutoksia voi esittää vuosittain ja, mikäli hinnanmuutoksia tehdään, muuttuu myös ostojärjestys.
- Malli mahdollistaa hankinnan sisällön muuttamisen uusien avauksien yhteydessä, kuten palvelukuvauksen tai sopimusehtojen muuttamisen tai uusien palvelutuotteiden lisäämisen, jolloin kaikki palveluntuottajat saavat tehdä uuden tarjouksen.
- Hankintamalli on kopioitavissa VAKEn näkemyksen mukaan hyvin laajasti eri tyyppisiin hankintoihin. Tarvitaan:
 - Hyvä markkinatuntemus ja tiivis yhteistyö tarjoajien kanssa.
 - Laskelmat siitä, mihin ostoihin pystytään sitoutumaan.
 - Tarjouspyynnön rakentaminen niin, että tarjoajat voivat antaa samalle tuotteelle/palvelulle kaksi eri hintaa ja mahdollistetaan sopimuksessa hankinnan kohteen kehittäminen sopimuskauden aikana.
- Tärkeimmät opit:
 - Uusien mallien kehittäminen on loppupeleissä helppoa, kun tehdään tiivistä yhteistyötä kollegojen, sidosryhmien ja markkinan kanssa sekä ollaan rohkeita.
 - Innovaation ei tarvitse olla kovin ”suurta” vaan pienilläkin muutoksilla voidaan saada isoja vaikutuksia.
 - Jatkokehittäminen mm., miten palveluntuottajien listaa voidaan päivittää ilman erillistä menettelyn avausta (esim. konkurssitilanne tms.).

Kiitos!

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

FINALISTI

Espoon kaupunki

**Rakennusten purkutyöt ja
purkumateriaalin kierrätys**

Rakennusten purkutyöt ja purkumateriaalien kierrätys

12.3.2025

Hankinnan esittely JHNY Vuosiseminaarissa
Rakennepäällikkö Vesa Pyy ja erityisasiantuntija Arttu Turtonen

Hankinnan kohde

- **Hankintayksikkö:** Espoon kaupunki
- **Hankinnan kohde:** rakennusten ja rakenteiden purkutyöt, niihin liittyvät rakenne- ja talotekniset rakennus- ja muutostyöt sekä syntyvän purku- ja rakennusmateriaalin hallittu lajittelu, kierrätys ja hyötykäyttö sekä seuranta.
 - Osa-alueet:
 - Osa-alue 1: pienet purkuhankkeet enintään 500 kem² (tarjousten määrä 8 kpl)
 - Osa-alue 2: keskikokoiset ja suuret hankkeet, yli 500 kem² (tarjousten määrä 6 kpl)
 - Hankintalain mukainen puitejärjestely
 - Sopimuskausi 4 vuotta
- **Hankinnan ennakoitu arvo:** 16 200 000 €
- **Kilpailutuksen toteutus:** kevät 2024
- **Hankintamenettely:** Avoin menettely

Uudet käytännöt ja onnistumiset

- **Hankinnalla edistetään Espoon purkuhankkeiden prosessin ja kierrätyksen kehittämistä sekä ekologista kestävyyttä**
 - Osapuolten välinen yhteistyö ja kehittäminen mm. ehjänä purkaminen mahdollistettu puitejärjestelyssä
 - Puitejärjestelyn mukaisissa hankinnoissa seurataan purkumateriaalien hyötykäyttöä ja kierrätysastetta
 - Tilastointia ja seuranta varten kehitettiin laskentamalli purkumateriaalien kierrätykselle ja hyötykäytölle
 - Laskentamallissa käytetään urakoitsijoiden tarjouksissaan ilmoittamia sitovia materiaalikohtaisia hyötykäyttö- ja kierrätysasteprosentteja
 - Seurannan kautta saadaan uutta tietoa toteutuneesta purkumateriaalien kierrätyksestä ja hyötykäytöstä. Tarvittaessa laskentamalli toimii sanktioinnin perusteena.
 - Laskentamallista saatua tietoa hyödynnetään mm. Espoon Ilmastovahdissa

Uudet käytännöt ja onnistumiset

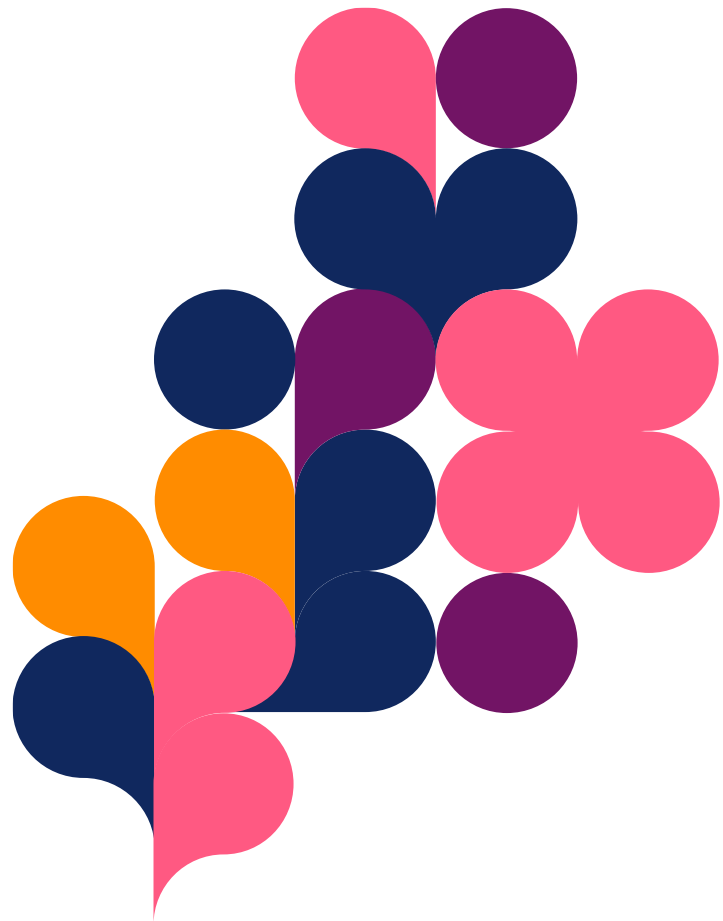
- **Vuorovaikutus ja viestintä hankintaprosessin aikana**
 - Espoon purkuhankkeita ja -kierrätystä koskevien tavoitteiden viestiminen potentiaalisille urakoitsijoille markkinavuoropuhelujen avulla
 - Dialogi purkumateriaalin kierrätyksen ja hyötykäytön kehittämistyöstä käyntiin jo hankinnan valmisteluvaiheessa
 - Ohjevideo kokonaiskierrätysastetta koskevan laskentaraportin täyttämiseen tarjouksen jättövaiheessa
 - Onnistunut kokeilu siitä, kuinka auttaa tarjoajia tekemään tarjouspyynnön mukainen tarjous

FINALISTI

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

**Sotehenkilöstön
vuokrauspalvelut**

Henkilöstövuokrauksen hankinta vuosille 2024-2026

12.3.2025

JHNY:n vuosiseminaari

Virva Palomäki, hankintapäällikkö

Anna Lahti, hankintasuunnittelija

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Hankinnan perustiedot

Pirkanmaan hyvinvointialueen hankinta,
kilpailutuksen toteuttaja Tuomi Logistiikka Oy
Hankinta toteutettiin 2023-2024

Dynaamisen hankintajärjestelmän (DPS) kaltaisen menettelyn
sisäinen tarjouspyyntö:

Henkilöstövuokrauksen hankinta vuosille 2024-2026

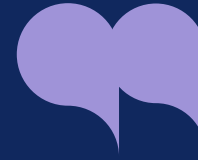

Hankinnan kohde:

Henkilöstövuokraus laaja-alaisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa
(19 ammattinimikettä)

Kustannustehokkuus

- Vuokrattava työntekijä on mahdollisimman valmis itsenäiseen työhön
- Vastuu laadusta vahvasti palveluntuottajalla
- Kustannusten hallinta
 - hintaleikkuri
 - kattohinta
 - aluejako

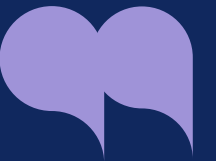
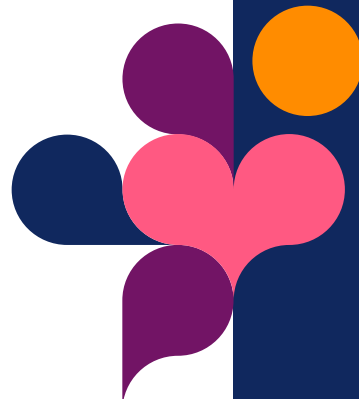

Hintaleikkuri

Tarjouksista laskettiin keskiarvo.

Keskiarvoa vähintään 30 % kalliimmat tarjoukset suljettiin tarjousvertailun ulkopuolelle.

Kaikki hintaleikkurin alittavat tarjoajat valittiin palveluntuottajiksi.

Miten hankinta vaikutti?

Vahvista
kilpailua
viestinnällä!

Mahdollista
hintojen
laskeminen!

Lähtötilanne

- Henkilöstövuokrauksen kokonaiskustannukset olivat suuret.
- Hyvinvointialueella oli paljon sopimuksia erilaisin ehdoin.

Hankinnan jälkeen

- Hoitohenkilöstön hinnat ovat noin 15 % edullisemmat kuin kilpailutusta edeltävien sopimusten keskiarvohinnat.
- Saavutettu kustannustaso ja sopimuskokonaisuuden hallittavuuden parantuminen ovat johtaneet **henkilöstövuokrauksen tarkoituksenmukaisempaan käyttöön ja kokonaiskustannusten merkittävään laskuun.**

Vuoden taidokkain hankinta: Yleisön suosikki - äänestys

**Äänestä
suosikkiasi**

LOUNAS

KLO 11.30-12.30

JHNY

Tunteeko kollegasi JHNY:n?

Tue työtä ja vinkkaa:

- ✓ tilaamaan Hankintainfo - uutiskirjeemme
- ✓ seuraamaan meitä somessa @Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Vuoden taidokkaimman hankinnan palkitseminen

**Vuoden taidokkain
hankinta**

Yleisön suosikki

Tuomaristo

- **Eeva-Riitta Högnäs** – Johtava juristi, Kuntaliitto, JHNY
- **Tiina Toivonen** - Lainsäädäntöasioiden päällikkö, Suomen Yrittäjät
- **Terhi Kauti** – Johtava asiantuntija, Työ- ja elinkeinoministeriö
- **Heikki Laristo** – Projektipäällikkö, Stara

Vuoden taidokkain hankinta kunniamaininta

Vuoden taidokkain hankinta voittaja

JHNY

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Linkki viestiseinään:
[https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages](https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages)

JHNY

Yleisten sopimusehtojen ABC

Olli Jylhä

Yleiset sopimusehdot perusteet 1/2

- Sopimuksen laadinnassa voidaan käyttää hyväksi erilaisia vakiosopimusehtoja.
- Vakiosopimusehdoista käytetään usein termiä ”yleiset sopimusehdot”
- Yleisiä sopimusehdot on tarkoitettu käytettäväksi useissa yksittäisissä eri sopijapuolten välisissä sopimuksissa.
- Yleisiä sopimusehtoja käytetään yleisimmin silloin, kun toteutetaan mittavia määriä samankaltaisia sopimuksia.

Yleiset sopimusehdot perusteet 2/2

- Yleisten sopimusehtojen luonteeseen kuuluu se, että ehdoissa voidaan sopia esimerkiksi vastuun jakautumisesta oikeuskäytännöstä tai laista poikkeavalla menettelyllä (esim. kauppalaista poikkeavasti)
- Yleisistä sopimusehdoista voidaan poiketa itse osapuolten välisessä sopimuksessa vaikka yleisiä sopimusehtoja sopimuksessa käytettäisiinkin
- Yleiset sopimusehdot on suositeltavaa liittää mukaan tarjouspyyntömateriaaliin

Vakiosopimusehtoja

JYSE 2014
(2025)

JYSE 2014
(2025)

JIT 2025

YSE 1998

KSE 2013

IT 2022

Allianssin yleiset
sopimusehdot

Yleisten sopimusehtojen valinta

Mikä yleinen
sopimusehto
soveltuu?

Miltä osin
sopimuksessa
poiketaan
yleisistä
ehdoista?

Tarjouspyynnön laadinta

Pitääkö käydä
markkina-
vuoropuhelu?

Suostuvatko
tarjoajat
ehtoihin?

Onko
sopimusasiakirjat
ja tarjouspyyntö
yhdenmukaiset?

Hankinta-
sopimus
luonnos
(tarjous-
pyyntöön)

Sopimusasiakirjojen pätevyysjärjestys

25.1 Hankintasopimusasiakirjat täydentävät toisiaan. Jos hankintasopimusasiakirjat ovat keskenään ristiriidassa, noudatetaan niitä seuraavassa keskinäisessä pätevyysjärjestyksessä, ellei toisin ole sovittu:

1. Sopimus
2. Tarjouspyyntö
3. Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot palveluhankinnoissa (JYSE 2014 PALVELUT)
4. Tarjous

Pätevyysjärjestyksessä voi olla lisäksi esim. tietosuojaan liittyviä liitteitä

JYSE palvelut sisältö 1/3

- JYSE 2014 PALVELUT ehtojen soveltamisessa erityisesti huomioitavia asioita

Ns. "kansankieliset" selitykset tiettyihin kohtiin

- Julkisten palveluhankintojen yleiset sopimusehdot (JYSE 2014 PALVELUT)
- 1 Määritelmät
- 2 Yhteyshenkilöt
- 3 Alihankinta
- 4 Palvelun ominaisuudet
- 5 Palvelun laadun valvonta ja tarkastusoikeus
- 6 Palveluntuottajan muut velvollisuudet ja vastuut
- 7 Palvelun tuottamiseen käytettävä henkilöstö
- 8 Tilaaajan myötävaikutusvelvollisuus
- 9 Hinta ja hinnan muuttaminen

Vaihtaminen ja hyväksyntä

JYSE pohjahinta
kiinteä 12kk

JHNY

JYSE palvelut sisältö 2/3

- 10 Maksuehdot
- 11 Vakuudet
- 12 Viivästyminen
- 13 Virhe, hinnanalennus ja sopimuksen purkaminen
- 14 Ylivoimainen este
- 15 Vakuutukset
- 16 Vahingonkorvaus
- 17 Palvelun käyttäjälle aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen palveluntuottajan sopimusrikkomuksen johdosta
- 18 Sopimuksen päättäminen erityistilanteissa

Vakuuden määrä

Korvaussumma ja aika

Vastuuvakuutuksen
korvausmäärä

Korvauskatto

Harkinnanvaraiset ja
pakolliset

JYSE palvelut sisältö 2/3

- 19 Tilaajavastuu
- 20 Immateriaalioikeudet
- 21 Salassapito ja henkilötietojen käsittely
- 22 Sopimuksen siirtäminen, muuttaminen ja optio
- 23 Avustamisvelvollisuus palveluntuottajan vaihtuessa
- 24 Erimielisyydet ja sovellettava laki
- 25 Hankintasopimusasiakirjojen pätevyysjärjestys

IP-oikeuksien
omistajuus

Yleensä
sopimuksella

Onko riittävä, mihin
hintaan?

Muutama poiminta JYSE-lausekkeista

9 Hinta ja hinnan muuttaminen

*9.1 Hinta on kiinteä 12 kuukautta sopimuskauden alusta lähtien, **ellei toisin ole sovittu**. Hinta ei sisällä arvonlisäveroa.*

*18.1 Tilaajalla on oikeus irtisanoa hankintasopimus päättymään välittömästi, jos palveluntoimittajaa rasittaa julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 81 §:n 1 momentin **3–11 kohdissa tarkoitettu harkinnanvarainen poissulkemisperuste** tai Euroopan unionin (EU) tai Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kohdistama pakote taikka Suomen viranomaisen asettama pakote tai varojen jäädyttämis päätös, vaikka peruste olisi syntynyt tai pakote asetettu vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen.*

Mitä yleensä määritellään itse sopimuksella (ja liitteissä)

- Hintatiedot
- Osapuolen väliset suoritteet
- Suoritteiden hyväksyntä
- Vaatimukset kohteelle
- Optiot ja sopimusmuutokset (sisältö)
- Avustamisvelvollisuus (onko riittävä)
- Korvaukset ja vakuutukset (jos hankinnassa korkeampi riski)

Yleisten sopimusehtojen muistilista:

- 1) Sopimus kannattaa melkein aina sitoa yleisiin sopimusehtoihin
- 2) Valitse hankintaan sopiva yleinen sopimusehto ja käytä ehdon viimeisintä versiota
- 3) Sopimusten pätevyysjärjestys määrittää soveltamisjärjestyksen (ristiriidat)
- 4) Sopimukseen sovellettava yleinen sopimusehto ei vaihdu, vaikka ehdosta tulisikin uudempi versio
- 5) Harkitse tarkkaan, onko tarpeen poiketa yleisistä ehdoista ja käytännöistä

JHNY

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Linkki viestiseinään:
[https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages](https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages)

Mikä muuttui JYSE- ja JIT-sopimusehdoissa?

Karolina Lehto

Hansel Oy

12.3.2025

JYSE – Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot tavarahankinnoissa / palveluhankinnoissa

JYSE-ehtojen ajantasaistaminen

- JYSE-ehtojen ajantasaistaminen päätettiin toteuttaa keväällä 2023 tehdyn tarvekartoituksen tuloksena
- Uusissa ehdoissa huomioidaan säädösmuutokset ja tehdään muutoksia, jotka helpottavat ehtojen tulkintaa
- Lisäksi tehdään sisällöllisiä muutoksia, joiden oletetaan lisätään julkisten hankintojen houkuttelevuutta
- Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetty JIT-ehtojen kanssa yhteneviä muotoiluja
- **HUOM! Uusia JYSE-ehtoja ei ole vielä julkaistu.**

Keskeisiä muutoksia

- Palveluntuottaja → toimittaja
- Palveludokumentation ja palvelun lopputuloksen määritelmiä tarkennettu
- Hinnanmuutosehtoon lisätty mahdollisuus indeksiehdon käyttämiseen
- Laskutus Eurooppa-normin mukaisella verkkolaskulla
- Vahingonkorvauksen enimmäismäärä 1x hankintasopimuksen laskennallinen arvo (oli: 5x)
- IPR-ehtoa täsmennetty
- Kiellettyjä kilpailunrajoituksia sekä avustamisvelvollisuutta koskevia ehtoja täsmennetty.

JIT – Julkisen hallinnon IT- hankintojen yleiset ehdot

JIT-ehtojen ajantasaistaminen

- VM:n asettama työryhmä, jonka toimikausi 11.3.2024–31.12.2024
- Tavoitteena oli ajantasaistaa JIT-ehdot vastaamaan voimassa olevaa säädöspohjaa, mahdollisuuksien mukaan yhtenäistää käsitteistöä JYSE-ehtojen kanssa, ei avata ja uudelleenkirjoittaa kokonaan
- Tehtävänä oli:
 - Toteuttaa tarvittavat muutokset JIT ehtoihin ja ehtojen liitteisiin
 - Suunnitella ja ehdottaa JIT ehtojen ylläpito- ja hallintamalli
 - Ehdottaa tarvittavien lisämuutosten ja uusien liitteiden valmistelu
 - Suunnitella ja ehdottaa JIT ehtojen julkaisu ja tiedottaminen
- 21 jäsentä, sihteeri
- 11 kokousta
- Ehdot julkaistiin suomeksi ja ruotsiksi 7.2.2025
 - [Julkisten hankintojen vakiosopimusehdot - Valtiovarainministeriö](#)

JIT 2015 -----→ JIT 2025

~~JHS 166 suositusteksti~~

- Liite 1: Yleiset sopimusehdot
- Liite 2: Erytisehtoja tilaajan sovellushankinnoista avoimen lähdekoodin ehdoin
- Liite 3: Erytisehtoja tilaajan sovellushankinnoista muulla kuin avoimella lähdekoodilla
- ~~Liite 4: Erytisehtoja ketterillä menetelmillä toteutettavista projekteista~~
- Liite 5: Erytisehtoja palveluista
- Liite 6: Erytisehtoja konsultointipalveluista
- Liite 7: Erytisehtoja laitehankinnoista
- Liite 8: Erytisehtoja tietoverkon välityksellä toimitettavista palveluista
- ~~Liite 9: Erytisehtoja henkilötietojen käsittelystä~~
- ~~Liite 10: Tukimateriaalia: Avoimista rajapinnoista tietojärjestelmä- tai palveluhankinnoissa~~

- Yleiset sopimusehdot
- Liite 1: Erytisehtoja tilaajan sovellushankinnoista avoimen lähdekoodin ehdoin
- Liite 2: Erytisehtoja tilaajan sovellushankinnoista muulla kuin avoimella lähdekoodilla
- Liite 3: Erytisehtoja palveluista
- Liite 4: Erytisehtoja konsultointipalveluista
- Liite 5: Erytisehtoja laitehankinnoista
- Liite 6: Erytisehtoja tietoverkon välityksellä toimitettavista palveluista
- **Liite 7: Erytisehtoja asiantuntijatyön hankinnasta** Uusi!
- **JIT / JYSE Henkilötietojen käsittelyn ehdot**
- **JIT / JYSE Henkilötietojen käsittelytoimien kuvaus** Uusi!

Keskeiset muutokset JIT-ehdokokonaisuudessa (1)

- **Luovutaan** tarpeettomiksi koetuista ehtoliitteistä
 - Ketterät menetelmät -> korvattu uusilla asiantuntijatyöehdoilla
 - Tukimateriaali avoimista rajapinnoista
- **Uusi liite: Asiantuntijatyötä** koskevat ehdot, tarkoitettu projektiresurssien hankintaan tilaajan vetämissä projekteissa
- **Henkilötietojen käsittelyn ehdot** muokattu JYSEn kanssa yhteiseksi asiakirjapohjaksi, soveltuu kaikkiin hankintoihin
 - Lisäksi muokattava liite Käsittelytoimien kuvauslomake
- **Yleisiä** ehtoja tarkennettu kauttaaltaan, yhdenmukaistus JYSEn kanssa kun mahdollista, mm. lisätty hinnanmuutos indeksin pohjalta, pakote-ehdot, ns. kartelliehto ja tilaajavastuu
- Käyttöohjeet tarkistettu kaikissa ehdoissa, vanhentuneet lakiviittaukset poistettu

Keskeiset muutokset JIT-ehdokokonaisuudessa (2)

- **Tilaajan sovellukset avoin ja ei-avoin** -projektiehdoissa täsmennetty testausprosessia, henkilön vaihtamisen ehtoja ja lisenssiehtoja/oikeuksia sekä avoimen lähdekoodin projektien ehdoista poistettu sovelluksen avointa julkaisemista ja julkaistun sovelluksen ylläpitoa koskevat kohdat
- **Palvelut-ehdoin** lisätty henkilön vaihtaminen, jos vaadittua turvallisuusselvitystä ei voida tehdä; tilaajan oikeuksia aineiston käyttöön tarkennettu
- **Konsultointiehdoista** poistettu luku ”Tilaajan aineiston siirto tilaajalle”, koska se liittyi tietojärjestelmän luomiseen, joita ko. ehdot eivät koske
- **Laite-ehdoin** lisätty luku ”Laitteen ominaisuudet”, tarkennettu omistuksen ja vaaranvastuun siirtymistä sekä takuuta ja tehty muutamia kielellisiä täsmennyksiä
- **Palvelut verkon kautta** -ehdot päivitetty paremmin nykyiseen SaaS-maailmaan sopivaksi.

JIT 2025 - Asiantuntijatyö

Ehtojen käyttötarkoitus

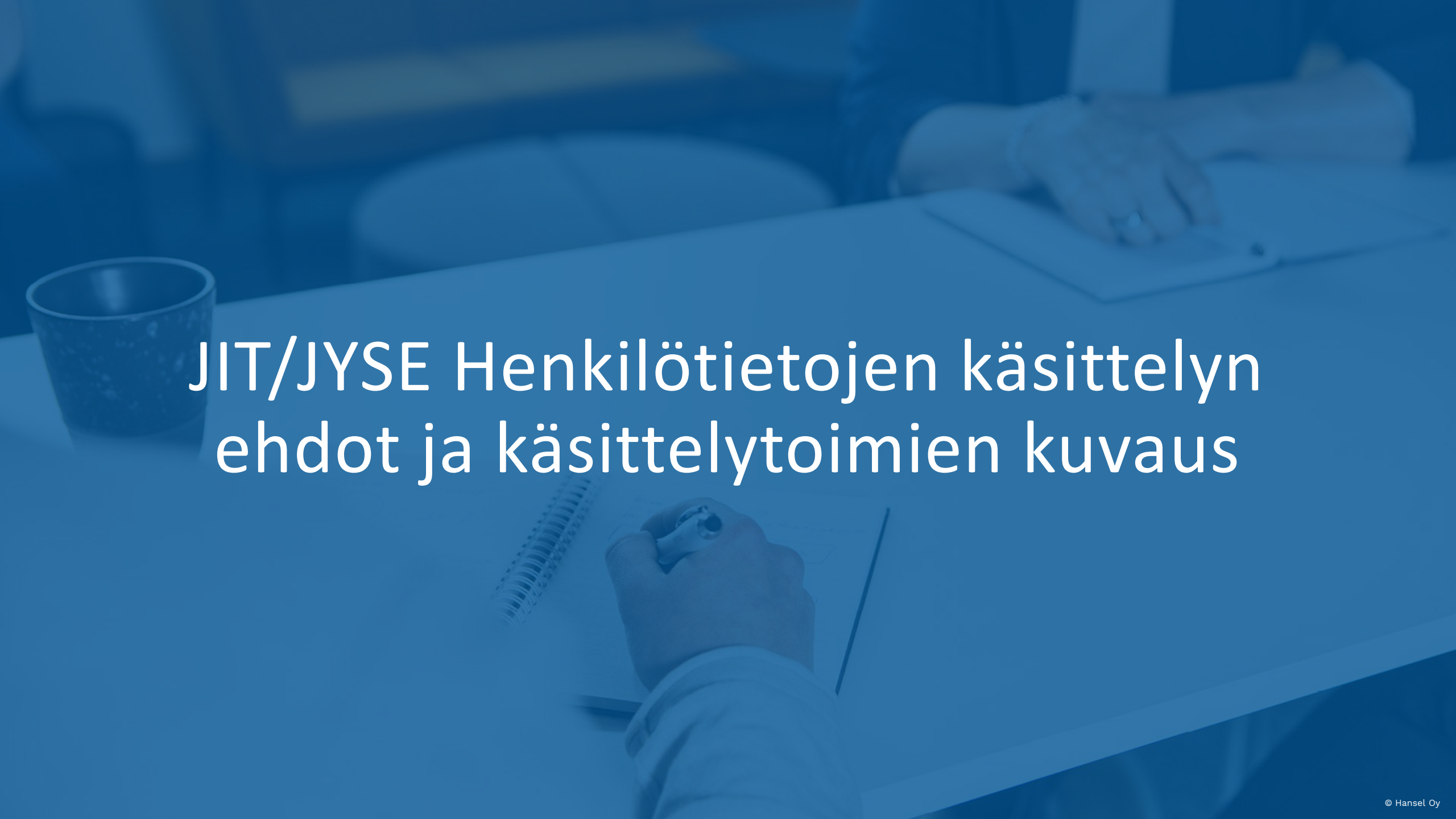
- Asiantuntijatyötä koskevat ehdot on tarkoitettu käytettäväksi **IT-alan asiantuntijatyötä hankittaessa**, esimerkiksi hankittaessa ohjelmistokehittäjiä tai projektipäälliköitä tilaajan projektiin. Tilaaja päättää tyypillisesti työn yleisestä organisoinnista.
- Toimintatavat ja työn sisältö **yksilöidään sopimuksessa**.
- Sopimuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota työn tuloksia koskeviin oikeuksiin, koska toimeksiannot ovat erilaisia.
- Ehdot on tarkoitettu erityisesti sellaisiin **tilaajan projekteihin, joissa asiantuntijatyön tulokset eivät perustu toimittajan immateriaalioikeuden alaisiin ratkaisuihin ja työ tehdään ensisijaisesti tilaajan sovellusympäristössä**. Kyse voi olla myös monitoimittajaprojekteista.
- *Vrt. jos toimittajalta hankitaan tietty sovittu lopputulos projektimuotoisesti -> tulisi käyttää tilaajan sovellusehtoja*
- *Jos toimittajalta hankitaan muita asiantuntijatyön lopputuloksia kuin sovelluksia -> tulisi käyttää konsultointiehtoja.*

Asiantuntijapalvelun tuottaminen

- Asiantuntijat ja heidän tehtävänsä määritellään sopimuksessa
- Noudatetaan tilaajan työmenetelmiä ja prosesseja, ellei toisin sovita
- Toimittaja vastaa siitä, että työ tehdään sopimuksen mukaisesti, huolellisesti ja tehtävän edellyttämällä ammattitaidolla sekä noudattaen projektisuunnitelmaa ja sovittua projektityömenetelmää
- Avainhenkilöiden pysyvyyteen kiinnitetty huomiota: vaihtaminen kielletty ensimmäisen 12 kk aikana, ellei toisin ole sovittu.
- Ellei toisin ole sovittu, **tilaaja vastaa asiantuntijan työn johtamisesta ja asiantuntijalle annettujen tehtävien tarkoituksenmukaisuudesta suhteessa tilaajan toimintaan.** Tilaaja vastaa antamistaan tiedoista ja ohjeista.
- Molemmat sopijapuolet vastaavat työtiloista ja -välineistä omalta osaltaan.

Oikeudet, virheet, viivästys

- Ellei toisin ole sovittu, toimittaja luovuttaa sovitun asiantuntijatyön tulosten kaikki luovutettavissa olevat tekijän- ja immateriaalioikeudet tilaajalle.
- Työ tarkastetaan/hyväksytään ja poikkeamat käsitellään käytettävän projektityömenetelmän mukaisesti.
- Ei vastaavaa viivästysehtoa työn luonteesta johtuen kuin esim. vesiputousmallisissa projekteissa, sopijapuolilla kuitenkin normaali ilmoitusvelvollisuus jos viivästyy sovitusta sopimusvelvoitteesta tai määräajasta.

The background image shows a person's hands writing in a spiral notebook on a desk. A blue cup is visible on the left. The entire image is covered with a semi-transparent blue filter. The text is centered in white.

JIT/JYSE Henkilötietojen käsittelyn ehdot ja käsittelytoimien kuvaus

JIT/JYSE Henkilötietojen käsittelyn ehdot

- Ehdot on tarkoitettu käytettäväksi hankinnoissa, joissa toimittaja tulee käsittelemään tilaajan henkilötietoja tilaajan lukuun osana hankittavaa palvelua, kun käsittely perustuu EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen.
- Ehdot vastaavat pitkälti aiemmin käytössä olleita JIT 2015 – Henkilötiedot -ehtoja. Niitä ei ole tarkoitettu käytettäväksi sellaisenaan, vaan yhdessä JYSE- tai JIT-ehtojen kanssa.
- Tarkemmat konkreettiset vastuut ja velvoitteet sekä menettelytavat ja muut yksityiskohdat on sovittava sopimuksessa.

JIT/JYSE Käsittelytoimien kuvaus

- Lomakkeessa yksilöidään käsiteltävät tiedot.
- Käytetään yhdessä JIT/JYSE Henkilötietojen käsittelyn ehtojen kanssa.
- Täydennä ja muokkaa tarvittavat kohdat lomakkeesta hankinnan kohteena olevan palvelun ja hankittavien käsittelytoimien mukaisesti.
- Lomakkeesta voi muokata omaan toimintaan sopivan mallipohjan ennen sen käyttöön ottamista organisaatiossa.

Asiakaspalvelu
029 444 4300
asiakaspalvelu@hansel.fi

Verkkopalvelu
www.hansel.fi

JHNY

TAUKO
13.45-14.15

Hankintasopimuksen muuttaminen

JHNY vuosiseminaari 2025

Erityisasiantuntija Niina Ruuskanen

Hankintasopimus

- Kilpailutuksen kohteena on hankintasopimus
- Hankintalaissa säädetään pääsääntöisesti vain sopimuksen tekomenettelystä, ei kovin tarkasti hankintasopimuksista:
 - Sopimus tehtävä hankintapäätöksen jälkeen
 - Syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä
 - Hankintasopimuksen keskeiset ehdot tulee ilmoittaa jo tarjouspyynnössä
- Lisäksi hankintalain 136 § hankintasopimuksen muuttamisesta
 - Hankintalaissa v. 2017 lähtien
 - Pohjautuu 2014 hankintadirektiiviin (72 art.)

Miksi sopimusta ei saa olennaisesti muuttaa?

- Pääsääntöisesti sopimuskaudella on noudatettava niitä sopimusehtoja, jotka ovat olleet tiedossa kilpailutuksen aikana
- Taustalla EUT:n näkemys: hankintasopimuksen merkittävä muuttaminen loukkaa tarjouskilpailuun osallistuneiden **yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja avoimuusperiaatetta**
 - Mm. C-496/99, Succhi di Frutta; C-454/06, Pressetext
 - Myös kotimaista oikeuskäytäntöä jo ennen nykyistä hankintalakia, mm. KHO 2009:88, KHO 2010:20
- Olennaisesti muutettu sopimus ei ole käytännössä enää sama sopimus, josta tarjoajat menettelyssä keskenään kilpailivat, vaan uusi sopimus, joka pitäisi kilpailuttaa uudelleen

Hankintalain 136 §

- Sovelletaan EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin, kansalliset kynnysarvot ylittäviin liitteen E mukaisiin palveluhankintoihin sekä käyttöoikeussopimukseen
- Sovelletaan myös puitejärjestelyihin
- Lähtökohta: **hankintasopimuksen olennainen muuttaminen sopimuskaudella on kiellettyä** ilman uutta kilpailutusta
- Muutokset, joita ainakin pidetään olennaisina, on laissa lueteltu (136 §:n 1 mom.)
- Myös poikkeukset pääsääntöön, eli sallitut muutokset, on listattu (136 §:n 2 mom.)
- Vastaavat säännökset myös erityisaloilla (124 §)

Olennaiset ja sallitut sopimusmuutokset

Olennaiset sopimusmuutokset vaikuttavat:

- kilpailutetun hankintamenettelyn kulkuun
- sopimuksen taloudelliseen edullisuuteen
- sopimuksen soveltamisalaan
- sopimuskumppaniin (vaihto)

Sallitut muutokset:

- perustuvat alkuperäisiin ehtoihin
- liittyvät lisäsuoritusten tarpeeseen
- johtuvat ennakoimattomista olosuhteista
- pohjautuvat yritysjärjestelyihin (sopimuskumppanin vaihto)
- ovat muuten vähäarvoisia (10%/15%)

Muutosten arvosta

- Hankintasopimuksen alkuperäisiin ehtoihin perustuva muutos on sallittu arvosta riippumatta
- Lisätyöt tai -palvelut, ylimääräiset tavarantoimitukset & ennakoimattomiin olosuhteisiin perustuvat muutokset: arvo alle 50 % alkuperäisen sopimuksen arvosta
 - Jokainen muutos arvioidaan itsenäisenä
- Vähäarvoinen muutos: alle 10 % / alle 15 % (urakat) alkuperäisen sopimuksen arvosta
 - Arvon laskennassa huomioidaan aiemmat vähäarvoiset muutokset
- Mutta mikä on "alkuperäisen sopimuksen arvo"?
- Mikä on "muutoksen arvo"?
- Mikä on "sopimuksen yleinen luonne"?

Sopimuksen hiljainen muutos

- Sopimusmuutos edellyttää lähtökohtaisesti, että sopimusta muutetaan
- Poikkeuksena ns. hiljainen eli konkludenttinen muutos, jossa sopijapuolten toiminta ei vastaa sopimuksen ehtoja ja toiminta hiljaa hyväksytään
 - Edellyttää yleensä toistuvaa ja pitkäaikaista sopimuksen vastaista toimintaa
- Väitteiden hillitsemiseksi hankintayksikön tärkeää reklamoida kirjallisesti sopimuksen vastaisesta toiminnasta (ks. esim. MAO 44/2023, MAO H275/2022)
 - Reklamaatiot tärkeitä myös esim. vahingonkorvausten, sopimussakkojen tai sopimuksen päättämisen näkökulmasta.
 - Reklamoimalla voi välttää joutumasta uudelleen yhteistyöhön huonon toimittajan kanssa.
- Sopimukseen ehto, jonka mukaan vain kirjallisesti sovittu sopimusmuutos on pätevä

Sopimusmuutosilmoitus

- Hankintayksikön **on julkaistava** hankintasopimuksen ja käyttöoikeussopimuksen muutoksia koskeva ilmoitus silloin, kun muutoksen perusteena
 - Lisätyöt tai palvelut, ylimääräiset tavarantoimitukset (136.2 §:n 2 kohta)
 - Ennakoimattomat olosuhteet (136.2 §:n 3 kohta)
- Muilla perustein tehdyistä muutoksista ei velvollisuutta/mahdollisuutta julkaista muutosilmoitusta
 - Suorahankintailmoitus?
- Sopimusmuutosilmoituksen perusteella voi hakea muutosta, muutoksenhakuaika 14 pv ilmoituksen julkaisusta

Lain vastaisesti muutettu sopimus

- Hankintasäännösten vastaisesti muutettu sopimus katsottu oikeuskäytännössä uuden sopimuksen tekemiseksi kilpailuttamatta (ns. laitton suorahankinta)
 - Suorahankintojen muutoksenhakuaika maks. 6 kk sopimuksen tekemisestä
 - Hankintayksikkö voi lain nojalla irtisanoa hankintasopimuksen päättymään välittömästi, jos sopimukseen on tehty olennainen muutos (137 §)
- Uusi kilpailutus sopimuksesta muutetuin ehdoin

Kansallisten hankintasopimusten muuttaminen

- Ei säännöksiä hankintalainsäädännössä, 136 § ei sovelleta kansallisiin hankintoihin
- Myös kansallisissa hankinnoissa huomioitava hankintalain periaatteet
 - Hankintasopimuksen olennaiset muutokset loukkaavat avoimuuden ja tasapuolisen kohtelun periaatteita, eli eivät ole sallittuja
- Hankintalain 136 § tulkinta-apuna: mikä sallittua EU-hankinnoissa, mahdollisesti sallittua myös kansallisissa?
- Oikeuskäytäntöä esim. MAO 854/17

Hyvä huomata sopimusmuutoksista

- Laissa on vain pelisäännöt/reunaehdot muutoksille – käytännössä sopimuksen uudesta sisällöstä sovitaan keskinäisin neuvotteluin
 - Sopimusvapauden periaatetta noudatetaan, ellei hankintalaki sitä rajoita
- Hankintasopimuksissa on kyse yksityisoikeudellisista sopimussuhteista:
 - Sopijapuolten väliset keskinäiset erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti neuvotteluin soveltaen yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita → sopijapuolten erimielisyyksiä voidaan ratkoa mm. tuomioistuimessa (käräjäoikeus), välimiesoikeudessa taikka sovittelumenettelyssä
 - Sovintoratkaisukaan ei saa johtaa kiellettyyn sopimusmuutokseen (ks. esim. C-549/14, Finn Frogne)
 - Hankintalain sopimusmuutoksia koskeva sääntely on lähinnä kolmansien osapuolten turvaksi → muut alalla toimivat yritykset voivat hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen

Oikeuskäytännöstä poimittuja oppeja sopimusmuutoksista

Lisätöissä HY:n osoitettava esim. laskelmin sopimuskumppanin vaihtamisesta aiheutuva haitta / kustannusten päällekkäisyys

- KHO 23.9.2021 taltio H3222 & MAO 529/20, MAO 399/19

Alkup. sopimuksen selkeä, täsmällinen ja yksiselitteinen ehto ei voi olla yleisluonteinen

- MAO 375/20, MAO 207/18

Ehtoihin perustumaton puitejärjestelyn ostojärjestyksen muutos on olennainen, kielletty muutos

- MAO 143/2023

Sovittuihin oikeuksiin (esim. vahingonkorvaus) vetoamattomuus ei tarkoita sopimusmuutosta

- MAO 184/2023

**Selkeisiin, täsmällisiin
ja yksiselitteisiin
sopimusehtoihin
perustuvat muutokset
ovat aina sallittuja**

- siis ennakoi!

KUNTA
LIITTO

Kommun-
förbundet

JHNY

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Linkki viestiseinään:
[https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages](https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages)

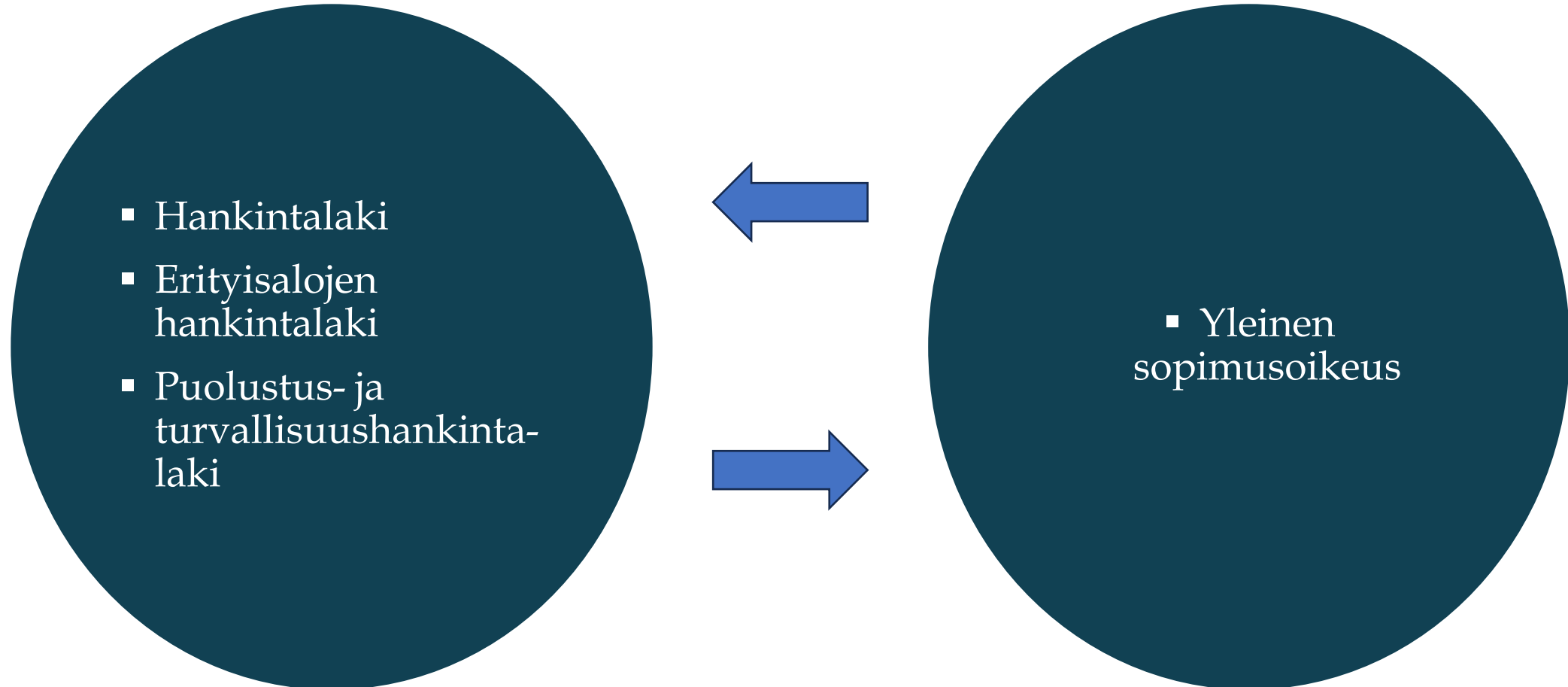

Sopimuserimielisyydet

JHNY:n vuosiseminaari

Applex Asianajotoimisto Oy | 12.3.2025

Hankintalainsäädäntö ja hankintasopimukset

Sopimusten tulkinta

Sopimussuhteisiin ryhdytään yksimielisinä ja sopimusta tulkitaan erimielisinä.

» Kenelle siis ehdot laaditaan?

- Hankintayksikölle?
- Sopimuskumppanille?
- Tuomioistuimelle?

Sopimuserimielisyydet hankintasopimuksissa

1. Tulkintaerimielisyydet ja suoritushäiriöt

5.

Oikeussuojakeinojen harkinta

2. Reklamaatio

3. Sopimussakko ja vahingonkorvaus

4. Irtisanominen ja purkaminen

Suoritushäiriöt

- » Sopimuksen velvoittavuus ei ole kyseenalainen
- » Sopimuksen mukainen suoritus on jäänyt tekemättä tai tavoiteltua lopputulosta ei ole saavutettu
 - Virheen osoittaminen (mikä, milloin, kumman sopijapuolen vastuulla)
 - Toleranssiraja (vähäisen virheen tai epätasällisen ehdon vaikutus)
- » Velkojan mahdollisuus vaatia edelleen sopimuksen suorittamista
- » Sopimuksen suorittamisen lisäksi tai sen sijasta vaadittavat muut hyvitystavat
- » Suoritushäiriö voi myös johtua hyväksyttävästä syystä, jolloin sopimusvelallinen vapautuu suoritusvelvollisuudesta esteen keston ajaksi
 - Esim. *force majeure*-tilanteet

Oikeussuojakeinot suoritushäiriötilanteissa

» Velkojan oikeussuojakeinojen mahdollisuus eri seuraamusten osalta

- Luontoissuoritus
- Viivästyssakko/sopimussakko
- Vahingonkorvaus
- Hinnanalennus
- Irtisanominen
- Sopimuksen purkaminen
- Muut sopimuksen mukaiset seuraamukset

» Edellytykset kunkin seuraamusvaihtoehdon käyttämiselle poikkeavat toisistaan

- Onko suoritushäiriö olennainen?
- Tuottamuksellisuus?
- Mikä on velvoitteen sisältö?

Sopimuserimielisyydet hankintasopimuksissa

- » Mistä erimielisyydet usein johtuvat?
 - Sopimusehtojen tulkintaerot
 - Suoritusvelvollisuuden sisältö tai laatu

- » Varautuminen hankintamenettelyssä
 - Sopimusehtojen selkeys
 - Hyvä dokumentaatio
 - Johdonmukaiset toimintatavat

- » Hankintalain mukaan hankintasopimus syntyy vasta erillisellä sopimuksella
 - Tällä on merkitystä oikeussuojakeinojen tehokkaassa käytössä, esim. sopimusperusteisen vahingonkorvausvastuun syntymisen arvioinnissa

Muutokset sopimuksen kohteessa

- » Hankintasopimusta tai puitejärjestelyä **ei saa olennaisesti muuttaa** sopimuskauden aikana ilman uutta hankintamenettelyä.
- » Olennaisena sopimusmuutoksena pidetään ainakin seuraavia:
 - 1) muutoksella otetaan käyttöön ehtoja, jotka, jos ne olisivat alun perin kuuluneet hankintamenettelyyn, olisivat mahdollistaneet muiden kuin alun perin valittujen ehdokkaiden osallistumisen menettelyyn tai muun kuin alun perin hyväksytyn tarjouksen hyväksymisen tai jotka olisivat tuoneet hankintamenettelyyn lisää osallistujia;
 - 2) sopimuksesta tai puitejärjestelystä tulee muutoksen jälkeen taloudellisesti edullisempi sopimuskumppanille sellaisella tavalla, jota alkuperäisessä hankintasopimuksessa tai puitejärjestelyssä ei ollut määritetty;
 - 3) muutos laajentaa (tai supistaa) sopimuksen tai puitejärjestelyn soveltamisalaa huomattavasti; ja
 - 4) sopimuskumppani, jonka kanssa hankintayksikkö on alun perin tehnyt sopimuksen, korvataan uudella sopimuskumppanilla.
- » Vrt. sallittujen sopimusmuutosten tilanteet
 - Sopimuksen sisältö mukautuu, jolloin myös sopijapuolten velvollisuudet mukautuvat

Suoritushäiriöön vetoamisen edellytykset

- » Todettu viivästys, laatuvirhe tai muu poikkeama sopimuksesta, mitä sitten?
- » Velkojan on tullut täyttää oma osansa sopimuksesta tai olla valmis täyttämään se
 - Molemminpuolinen velvoitteiden laiminlyönti
- » Tehdyn suorituksen välitön ja riittävän laaja tarkastaminen
 - Lähtökohtaisesti virheeseen ei voi vedota, jos se olisi tullut kohtuudella havaita
 - Havaittua virhettä koskeva reklamaatio kohtuullisessa ajassa

Reklamaatiosta

- 】 Reklamaatiolla tarkoitetaan ilmoitusta siitä, että toinen sopimusosapuoli pitää saamaansa suoritusta sopimuksenvastaisena.
- 】 Velkojan on reklamoitava havaitsemastaan virheestä **kohtuullisessa ajassa**.
- 】 Mikäli reklamaatio ei tapahdu kohtuullisessa ajassa, velkoja menettää oikeutensa vedota virheeseen
 - Pl. lähinnä tilanteet, joissa sopimusrikkomus on tahallinen tai törkeän huolimaton
 - Tietoinen virheellisen suorituksen tekeminen tai velvollisuuden täyttämättä jättäminen
- 】 JYSE-ehdoissa ”kohtuullista aikaa” reklamaation tekemiseen ei ole määritelty tarkemmin, sillä kohtuulliset reklamaatioajan poikkeavat hankintayksiköiden välillä merkittävästi.
 - Reklamaatioajasta voidaan halutessa sopia tarkemmin
- 】 Yleensä viimeistään 14 päivän kuluttua
- 】 Vapaamuotoinen, mutta reklamaation kohde ja keskeiset perusteet on kirjattava selvästi

Reklamaatiosta

- » Velkojan oman toiminnan johdonmukaisuus
- » Tarkastusvelvollisuus oltava täytetty
- » Dokumentaatio, ”paper trail”
- » Vrt. erilaiset välipuheet, joustot tai luvat poikkeamiin
- » Osasuoritusten ollessa kyseessä reklamaatio on tehtävä heti virheen tultua havaituksi
- » Kaikkien suoritusten jälkeen reklamaatio pätee vain niihin suorituksiin, joiden osalta reklaamaatioaika on yhä avoinna
 - Reklamaatio ei siis ole toimiva keino reagoida sopimuspuolten välisiin muihin oikeudellisiin epäselvyyksiin

Sopimussakosta

- » Sopijapuolten erikseen (sopimuksessa) sopima sakko, jonka palveluntuottaja tai toimittaja on velvollinen suorittamaan tilaajalle sopijapuolten erikseen määrittelemissä sopimusrikkomustilanteissa.
- » Tietyt sopimusrikkomukset perustavat jo sellaisenaan velvollisuuden sopimussakon maksamiseen.
 - Tehokas keino sopimuksen toteuttamisen tehostamiseen, koska ei sidottu tosiasialliseen vahinkoon
- » Sopimussakon etu suhteessa vahingonkorvaukseen on se, että vahinkoa ja sen määrää ei tarvitse näyttää toteen, vaan hyvityksenä on sovittu sopimussakon määrä

Sopimussakosta

» Tyypillisiä käyttötilanteita

- Viivästys
- Salassapitovelvollisuuden rikkomukset
- Kilpailukiellot

» Viivästyssakko on tyypillisesti aikaan sidottu ja kumulatiivinen

» Viivästystilanteen muuttuminen virhetilanteeksi

- Sopimusehto, jonka mukaan viivästyssakko on maksettava, vaikka toimitus olisi tehty, mutta virheellisenä
- Virheellisen suorituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen, kunnes puutteet on korjattu lykkää viivästyssakkoehdon soveltamista

Vahingonkorvauksesta

- » Hinnanalennuksen ohella tyypillisin virhetilanteissa käytävä oikeussuojakeino
- » Julkisiin hankintoihin liittyy lakisääteinen ja sopimusperusteinen vahingonkorvaus, joiden soveltamisalat poikkeavat toisistaan
 - Hankintalain 169 §:n mukainen vahingonkorvaus on hankintayksikön vastuuta ehdokkaalle, tarjoajalle tai toimittajalle aiheutuneesta vahingosta, joka aiheutuu hankintalainsäädännön vastaisesta menettelystä
- » Muilta osin kyse on sopimusperusteisesta vahingonkorvauksesta toisen sopijapuolen sopimusrikkomuksesta aiheutuneen vahingon johdosta
 - Huom. myös esim. sopimuksentekotuottamuksen tilanteet

Vahingonkorvauksesta

- » Sopimukseen perustuvasta vahingonkorvausvelvollisuudesta ei ole olemassa yleistä, kaikki sopimustyytit käsittävää vastuusäännöstä, vaan useat sopimustyytit, kuten hankintasopimukset, jäävät säädetyn lain ulkopuolelle ja sopimusoikeuden yleisten periaatteiden varaan.
- » Toimittajan mahdollisissa sopimusrikkomuksissa sovelletaan normaaleja sopimusperusteisen vahingonkorvausvelvollisuuden periaatteita
 - Ei siis sovelleta hankintalain mukaista vahingonkorvausvelvollisuuden erityissäännöstä.
- » Markkinaoikeus ei käsittele vahingonkorvausasioita, toimivaltainen tuomioistuin on yleinen alioikeus tai sovittaessa välitystuomioistuin

Vahingonkorvauksesta

- ▶ JYSE-ehtojen mukaan korvattaviksi tulevat lähtökohtaisesti ainoastaan välittömät vahingot
 - Välilliset vahingot tyypillisesti rajataan muutoinkin korvausvastuun ulkopuolelle
- ▶ Tämänhetkinen JYSEn mukainen korvausvastuun enimmäismäärä on viisi kertaa hankintasopimuksen laskennallinen arvo
 - Enimmäismäärä voidaan kuitenkin sopimuksen ehdoin poistaa
 - Määrää ei myöskään ole rajoitettu vain sovitun viivästys- tai sopimussakon määrään
- ▶ Välillisestä vahingosta oikeus korvaukseen silloin, kun sopijapuoli aiheuttanut vahingon tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella, rikkonut salassapitovelvoitetta tai loukannut immateriaalioikeuksia

Vahingonkorvauksesta

- » Velkojan kärsimä todellinen vahinko muodostaa korvauksen ylärajan, ellei toisin nimenomaisesti sovita

- » Ns. rikastumiskielto
 - Vahinkoa kärsineen tahon ei tule vahingon seurauksena päästä parempaan asemaan kuin mihin se olisi päätynyt ilman vahinkotapahtumaa
 - Vahingonkärsijä voi esimerkiksi saada yhtäaikaaisesti hyvitystä useammalta taholta
 - Yhteisvastuullisen tahon suorittama täysimääräinen korvaus sulkee pois mahdollisuuden saada korvauksia muilta velallisilta
 - Korjaustyön tai uuden hankinnan toteuttaminen johtaa siihen, että velkojan saama suoritus on sopimuksen mukaista arvokkaampi
 - Korvauksesta vähennetään arvonnousun lisäarvo
 - Mahdollisen vakuutuskorvauksen kattama osa vahingosta

Vahingonkorvauksesta

- ▶ Vahingonkorvauksen edellytyksenä on myös se, että vahinko on lopullisesti aiheutunut vaatimuksen tekemisen hetkellä
 - Ennenaikaiset korvausvaatimukset eivät menesty
 - Sopimusrikkomuksen olemassaoloa tai sen aiheuttamaa vahinkoa ei esim. vielä voida arvioida, koska asian taustalla vaikuttavat tapahtumat ovat vielä kesken
- ▶ Vahingonkärsijällä on yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan velvollisuus rajoittaa vahinkoa
 - Vahingonkärsineen myötävaikutus voi alentaa tai jopa poistaa korvausvastuun
 - Myötävaikutus voi kohdistua sekä vahingon aiheutumiseen että laajuuteen
 - Vahingon aiheutumiseen
 - virheellisen tuotteen käyttöönotto, joka pahentaa virhettä
 - tilaajan antamat virheelliset tiedot vaikuttavat vahingon syntymiseen
 - vakuutuksen ottamisen (jos sovittu) laiminlyönti

Vahingonkorvauksesta

» Vahingon laajuuteen

- Tilaaja ei ryhdy riittäviin vahinkoa rajoittaviin toimenpiteisiin
 - Katesopimuksen tekemisen/korvaavien hankintojen laiminlyönti
 - Korjaustöiden teettämisen laiminlyönti tai lykkääminen

» Velallinen ei ole korvausvastuussa siltä osin, kuin vahingot olisi voitu asianmukaisin toimenpitein estää

KKO 2024:56

- ▶ Rakennusurakan pääurakoitsija B Oy ja aliurakoitsija A Oy olivat tehneet sopimuksen rakennustöistä. Alueiden luovutukset A Oy:lle viivästyivät alkuperäisistä aikatauluista. Urakkasopimukseen sisältyi sopimussakkoehdot töiden täsmennetyn aloituksen viivästyisestä sekä ehto, jonka perusteella aliurakoitsijalle ei korvata täsmennetyn aloituksen viivästyistä millään muulla tavoin.
- ▶ A Oy vaati sopimussakon sijasta vahingonkorvausta viivästyksistä, vedoten B Oy:n myötävaikutusvelvollisuuden rikkomiseen, sillä tämä oli laiminlyönyt urakkasopimuksen ehdon mukaisesti velvollisuutensa ilmoittaa urakan alustavan aloitusajankohdan viivästyisestä A Oy:lle.
- ▶ Sopimusrikkomuksesta seuraavaa korvausvastuuta voidaan sopimusvapauden periaatteen nojalla rajoittaa vastuunrajoitusehdolla. Vastuunrajoitusehto voi olla pelkästään toisen sopimuspuolen eduksi vaikuttava sopimusmääräys, mutta myös sopimussakkoehdot, joka voi helpottaa sen mukaisen hyvityksen saamista yleisiin vahingonkorvausnormeihin nähden.
- ▶ Viivästykset olivat olleet työmaakokouksissa kaikkien osapuolien tiedossa. B Oy ei ollut KKO:n mukaan toiminut huolimattomasti, eikä siten menetellyt tavalla, joka estäisi sopimussakkoehdon soveltamisen.
- ▶ KKO katsoi, että oikeus korvauksiin määräytyi sopimussakkoehdon mukaisesti, eikä A Oy:llä ollut oikeutta sopimussakon asemasta vaatimaansa vahingonkorvaukseen.

Helsingin hovioikeus, S 20/1089

- ▶ Kunta oli keskeyttänyt koulun väistötiloja koskevan hankinnan kesken hankintamenettelyn, koska hankinta-asiakirjoissa oli epäselvä loppulunastusoptio, mikä esti tarjousten vertailukelpoisuuden. Hankintapäätös oli tehty ennen hankinnan keskeyttämistä ja X Oy oli valittu väistötilojen toimittajaksi.
- ▶ X Oy oli jatkanut sopimusvelvoitteidensa täyttämistä, kunnes kunta ilmoitti hankintapäätöksen kumoamisesta. X Oy vaati kunnalta vahingonkorvausta sopimusoikeuden yleisten oppien tai hankintalain perusteella niistä vahingoista, jotka sille oli aiheutunut saamatta jääneestä katteesta ja aiheutuneista kuluista, mm. maansiirtotöiden aloittamisesta.
- ▶ Kirjallista hankintasopimusta ei oltu tehty. HO päätyi siihen, ettei asianosaisten välille ollut syntynyt sopimusta, eikä X Oy:llä tällöin ollut sopimuksen purkamiseen perustuvaa vahingonkorvaussaatavaa. Vahingonkorvaus ei voinut perustua myöskään hankintalakiin, koska kunnalla oli ollut hankintalain mukainen syy keskeyttää hankinta.
- ▶ Kyseessä ei ollut myöskään sopimuksentekorikkomus, koska lopullista yhteisymmärrystä neuvotteluissa ei oltu saavutettu. Vahingonkorvausvelvollisuus ei siten syntynyt tänäkään perusteella.

KKO 2021:68

- ▶ Kaupunki oli purkanut AVI:n kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen velkaneuvontapalvelujen järjestämisestä. Valtio vaati sopimuksen oikeudettoman purkamisen perusteella kaupungilta vahingonkorvausta sille aiheutuneiden ylimääräisten työtuntien kustannuksista.
- ▶ Kaupunki oli syyllistynyt sopimusrikkomukseen purkaessaan sen ja AVI:n välisen toimeksiantosopimuksen. Sopimusrikkomuksen vuoksi AVI on joutunut ryhtymään myös sellaisiin toimenpiteisiin, joita se ei olisi joutunut suorittamaan, jos sopimusrikkomusta ei olisi tapahtunut.
- ▶ KKO katsoi, että valtiolle oli aiheutunut korvattava vahinko, vaikka AVI:n oma henkilökunta oli tehnyt sopimusrikkomuksesta aiheutuneet lisätyöt. Kaupunki velvoitettiin korvaamaan valtiolle sopimusrikkomuksen selvittämisestä johtuneista ylimääräisistä töistä aiheutuneet kustannukset. Sen sijaan uuden sopimuksen tekemisestä aiheutuneet kustannukset eivät oikeuttaneet korvaukseen.

Irtisanominen vai purkaminen?

- 】 Irtisanomisen ja purkamisen edellytykset on hyvä kirjata sopimukseen
- 】 Purkamisen edellytyksenä on toisen osapuolen sopimusrikkomus, irtisanomisessa ei edellytetä sopimusrikkomusta.
- 】 Usein irtisanomista ennen on annettava mahdollisuus selvityksen antamiseen, toisin kuin purkamisessa.
- 】 Purkamisella myös takautuvaa vaikutusta, sillä sopimuksen purkamisen jälkeen suorituksen pääsääntöisesti palautettava toiselle osapuolelle.
- 】 Irtisanomisehto sekä irtisanomisperusteet, -aika ja -tapa jo on hyvä olla valmiiksi sovittu hankintasopimuksessa, vaikka yleisesti sopimusoikeudessa irtisanominen onkin vapaamuotoinen toimenpide.
- 】 Myös sopimuksen purkamiseen johtava ehto voidaan ottaa sopimukseen, mutta sopimus voi purkautua muidenkin kuin kirjattujen purkamisehtojen perusteella.

Irtisanominen

- JYSE-ehtojen mukaan hankintasopimus voidaan irtisanoa välittömästi, jos
 - toimittajan taloudellisten tai muiden olosuhteiden havaitaan muuttuneen olennaisesti niin, ettei voida olettaa toimittajan täyttävän hankintasopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan eikä luotettavaa selvitystä velvoitteiden täyttämisestä esitetä. Irtisanominen on tapahduttava kohtuullisessa ajassa irtisanomisperusteen tiedoksisaannista.
 - Tilaajan on huomautettava asiasta ja varattava mahdollisuus selvityksen antamiseen ennen välittömän irtisanomisen suorittamista
 - Jos hankintasopimukseen tehty olennainen muutos, joka olisi lain nojalla edellyttänyt uutta hankintamenettelyä
- Hankintasopimus voidaan irtisanoa käyttäen kuuden kuukauden irtisanomisaikaa, jos
 - hinnanmuutoksesta ei päästä yksimielisyyteen
 - alihankkija on JYSE-ehtojen mukaisessa tilanteessa vaihdettava, eikä palveluntuottaja pysty kohtuullisessa ajassa esittämään korvaavaa alihankkijaa
- Hankintalain 137 §:n hankintasopimuksen irtisanominen erityistilanteissa:
 - Olennainen muutos, pakollinen poissulkuperuste sopimuksen tekohetkellä tai EUT todennut hankintayksikön rikkoneen EU-sääntelyä

Purkaminen

- » Purkaminen lakkauttaa sopimuksen välittömästi, lähtökohtaisesti ilman irtisanomisaikaa
 - Sopimusvelvoitteet lakkaavat
 - Jo tehdyt suoritukset palautetaan
- Onko suorituksia jo tehty?
 - Kerta- vs. kestopimukset
 - Kertasopimuksissa koko sopimus peräytyy
 - Kestopimuksissa purkaminen ei vaikuta purkamishetkeä edeltävään aikaan

Purkaminen

- » JYSE-ehtojen mukaan kumpikin osapuoli saa purkaa sopimuksen kokonaan tai osittain, jos toinen sopijapuoli on olennaisesti rikkonut sopimusvelvoitteitaan tai on ilmeistä, että olennainen sopimusrikkomus tulee tapahtumaan.
 - Palvelu tai tavara ei vastaa sovittua
 - Virhe ja siitä aiheutuvat seuraukset ovat vähäistä suurempia eikä virheitä korjata tai virheet ovat toistuvia
 - Olennaiset tai toistuvat viivästykset suorituksessa
- » Sopimuksen purkaminen tulee kyseeseen yleensä vakavien sopimusrikkomusten kohdalla.
 - Pienet virheet tai viivästykset eivät siten oikeuta sopimuksen purkamiseen, vaan turvauduttava ensin muihin keinoihin.

Oikeussuojakeinojen harkinta

» Neuvottelut/oikeusprosessi

» Riidan kohde

- Asian merkitys velkojalle
- Taloudellinen intressi
- Suhde oikeudenkäyntiin kuluvaan aikaan ja siitä aiheutuviin kuluihin

» Miksi oikeuteen?

- Neuvotteluiden epäonnistuminen
- Sopimusrikkomuksen olennaisuus
- Täytäntöönpanokelpoisuus

Juhani Matinlassi
Osakas
asianajaja, varatuomari

+358 40 577 6144
juhani.matinlassi@applex.fi

Applex Asianajotoimisto Oy

Puh. 010 2999 471

info@applex.fi

www.applex.fi

Linkki viestiseinään:
[https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages](https://viestiseina.fi/studi
olinjat2/messages)

Sopimuksen päättäminen käytännössä

Marja Sarmela

Helsingin kaupunginkanslian hankinnat ja kilpailuttaminen -yksikkö

Olen toiminut 15 vuotta Helsingin kaupungin yhteishankintayksikön hankintalakimiehenä.

Sen vuoksi koen, että haluan jakaa teidän kanssanne käytännön näkökulmia sopimusten päättämisestä. Aluksi kuitenkin hiukan teoriaa, joka sekin pohjaa käytännön tilanteisiin.

Esityksen esimerkkilausekkeita saa käyttää, mutta tilannekohtaisesti soveltaen tietenkin.

Esitelmän sisältö

- **Yleistä sopimusten päättämisestä 1 – 3**
- **Sopimuksen irtisanominen**
 - A) Sopimuksessa irtisanomislauseke 1 – 3
 - B) Väliaikaisen sopimuksen irtisanominen 1 – 2
 - C) Muu irtisanominen: hinnanmuutosneuvottelut 1 – 2 , konkurssi 1 – 2
- **Sopimuksen purkaminen**
 - A) Sopimusrikkomus: Olennainen laatuvirhe 1 - 2
 - B) Sopimusrikkomus: Olennainen viivästyminen 1 - 2
 - C) Sopimusrikkomus: Muu peruste (tilaajavastuu, sopimus) 1 – 2
 - D) Reklamoinnista ja harkinnasta 1 - 2

Yleistä sopimusten päättämisestä (1)

Lähtökohtana sopimussuhteissa on sopimusten sitovuus. Länsimaisessa oikeusjärjestyksessä tämä ilmaistaan usein latinaksi ilmaisulla *pacta sunt servanda*. Sopimukset sitovat molemmin puolin. On muistettava vielä, että sopimussuhteeseen kuuluu tietynlainen lojaalius sopimusosapuolten välillä (lojaliteettiperiaate).

Hankintasopimuksissa voidaan sopia irtisanomisesta

irtisanomislausekkein. Yleensä irtisanomiseen ei liity erityisiä ehtoja, vaan kyse on ilmoitusasiasta. Joskus irtisanomislausekkeessa on sovittu tietyistä irtisanomisperusteista, ja tällöin niitä on noudatettava. Myös sovittuja irtisanomisaikoja on noudatettava.

Yleistä sopimusten päättämisestä (2)

JYSE-ehdoissa ei ole yleistä irtisanomislauseketta. Riskialttiissa hankinnoissa voi olla syytä sisällyttää hankintasopimukseen irtisanomislauseke. Harkinta on tasapainoilua, sillä lauseke yleensä nostaa palvelun hintaa sen vuoksi, että irtisanomismahdollisuus tarkoittaa riskiä sopimussuhteen pysyvyydestä. Tarjoaja ottaa huomioon riskin hinnassa.

Sopimusrikkomustilanteessa voidaan käyttää **sopimuksen purkamista**, etenkin jollei irtisanominen ole mahdollista. **Sopimuksen purkaminen on aina poikkeuksellinen toimenpide, jota ei voi tehdä kevyin perustein.** Ennen sopimuksen purkamista on reklamoitu virheestä. Reklamoinnissa voidaan ilmoittaa purkamisen uhasta.

Yleistä sopimusten päättämisestä (3)

Purkamisen perusteena ovat olennaiset sopimusrikkomukset, joita ei ole korjattu tai virheet toistuvat huomautuksista huolimatta. Näyttötaakka tästä jää purkamista vaativalle osapuolelle, ja siitä voidaan joutua riitelemään.

JYSE Palvelut 2014 -ehdoissa perusteena pidetään seuraavaa:

13.6 Kumpikin sopijapuoli saa purkaa sopimuksen kokonaan tai osittain, jos toinen sopijapuoli on **olennaisesti rikkonut** sopimusvelvoitteitaan tai on ilmeistä, että olennainen sopimusrikkomus tulee tapahtumaan. **Olennaisena sopimusrikkomuksena pidetään muun muassa sitä, ettei palvelu vastaa sovittua ja virhe tai siitä tilaajalle aiheutuneet seuraukset ovat vähäistä suurempia eikä virhettä tilaajan huomautuksesta huolimatta viipymättä korjata tai virheet ovat toistuvia.** Olennaisena sopimusrikkomuksena pidetään myös sitä, että sopijapuoli on **olennaisesti viivästynyt** suorituksessaan tai viivästykset ovat toistuvia.

Sopimuksen irtisanominen

Seuraavissa dioissa

- ensin lyhyt perustelu
- sitten esimerkki

A) Sopimuksessa irtisanomislauseke

- **Jos hankintasopimuksessa on sovittu irtisanomismahdollisuudesta, noudatetaan irtisanomisehtoa puolin ja toisin.**

A) Sopimuksessa irtisanomislauseke

- Esimerkki:

”Sopijapuolet voivat irtisanoa sopimuksen ilman erityistä syytä / [TAI: KIRJOITA TÄHÄN SOPIMUSKOHTAISET EHDOT SIIHEN MILLOIN IRTISANOMISTA VOIDAAN KÄYTTÄÄ] ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle sopijapuolelle. Irtisanomisaika on tällöin x (4-6?) kuukautta kirjallisen irtisanomisilmoituksen lähettämisestä lukien. Sopimus voidaan irtisanoa päättyväksi aikaisintaan vuoden (?) kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Tilaajan niin edellyttäessä toimittajalla on velvollisuus sopimuksen päättymisestä huolimatta jatkaa tavarantoimittajana voimassaolevin hinnoin tilaajan ilmoittamaan ajankohtaan saakka, kuitenkin enintään 6 kuukauden ajan sopimuksen päättymisestä.”

- Tuo vuoden määräaika (tai mitä aikamäärää nyt halutaan käyttää; voi olla vaikka kaksi vuotta) ennen kuin sopimus voidaan päättää, tarkoittaa sitä, että sopimusta ei voida ihan heti kättelyssä sanoa irti. Sillä halutaan kertoa, että tilaajan puolelta halutaan luoda luottamusta siihen, että sopimussuhde pysyy.

A) Sopimuksessa irtisanomislauseke

- Viimeisellä virkkeellä (edell. diassa) viitataan JYSE Tavarat -ehtoon 6.11 (JYSE Palvelut 10.10). Sen avulla varataan aikaa uuden kilpailutuksen toimittamiseen siinä tapauksessa, että jokin menee pieleen tai olosuhteet muuttuvat, ja kilpailutus halutaan uusia. Viimeisen virkkeen voi tietysti jättää pois, jos se on ko. sopimuksessa turha, sillä tuo velvollisuus voi nostaa tarjouksen hintaa kun hintoja ei siinä vaiheessa voi korottaa.
- Esimerkki puitejärjestelyissä, kun enimmäisarvo tai -määrä on saavutettu:

”Tilaajalla on oikeus irtisanoa sopimus päättymään kun kilpailutusasiakirjoissa ilmoitettu puitejärjestelyä koskeva enimmäisarvo tai enimmäismäärä ylittyy.”

- Irtisanomisen vaikutus ”päällä” oleviin tilauksiin pitäisi aina ottaa huomioon. Tilaukset on hoidettava loppuun puitejärjestelyssä (ja tilauksissa) mainituin ehdoin.

B) Väliaikaisen sopimuksen irtisanominen

- **Hankintayksikön tulee rajoittaa väliaikaisjärjestelyn päättymään markkinaoikeuden antamaan ratkaisuun tai viimeistään silloin, kun virhe aiemmassa hankintamenettelyssä on muutoksenhaun johdosta annetun ratkaisun perusteella korjattu. (HE)**

B) Väliaikaisen sopimuksen irtisanominen

Esimerkki:

”Tällä sopimuksella sovitaan hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 153 §:n mukaisesti. Tämä sopimus tulee voimaan, kun molemmat sopijapuolet ovat sen allekirjoittaneet. Sopimuksen voimassaolo päättyy Tilaajan irtisanomiseen. Tilaaja irtisanoo sopimuksen markkinaoikeuden päätöksen jälkeen tai viimeistään, kun mahdollisen uuden tarjouskilpailun perusteella on tehty lainvoimainen hankintapäätös / kun virhe aiemmassa hankintamenettelyssä on muutoksenhaun johdosta annetun ratkaisun perusteella korjattu. Tilaajan on irtisanottava sopimus myös tilanteessa, jossa se päättyy keskeyttämään hankintamenettelyn tai oikaisemaan alkuperäistä hankintapäätöstä hankintaoikaisulla. Tilaajalla on oikeus yksipuolisesti määrittää irtisanomisajankohta ottaen huomioon sopimuksen kohteen jatkumisen turvaaminen. Sopimus päättyy välittömästi irtisanomisen jälkeen. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Toimittajalla ei ole irtisanomisoikeutta eikä oikeutta vahingonkorvaukseen tai muuhun hyvitykseen tämän kohdan mukaisesti tapahtuvan sopimuksen päättymisen johdosta.”

C) Hinnanmuutosneuvottelut

- **Jos hinnanmuutoksesta ei päästä yksimielisyyteen, sopijapuolilla on oikeus irtisanoa hankintasopimus päättymään kuuden (6) kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti ennen uusien hintojen voimaantuloa. Irtisanomisaikana noudatetaan hintoja, jotka olivat voimassa ennen hinnanmuutosehdotuksen tekemistä. (JYSE)**

C) Hinnanmuutosneuvottelut

Esimerkki palveluhankintasopimuksen irtisanomisesta, kun osapuolten näkemykset erosivat niin paljon ettei yhteisymmärrykseen päästy:

”Sopimuksemme mukaan hinnanmuutosesitys tulee toimittaa kirjallisesti kolme (3) kk ennen aiottua hinnan korotusta. Hinnanmuutos edellyttää sopijaosapuolten välistä neuvottelua ja neuvottelun tulos tulee tilaajan edustajan hyväksyä kirjallisesti. Mikäli mainituissa hintaneuvotteluissa ei päästä sopimukseen, on tilaaja oikeutettu irtisanomaan sopimuksen kuuden (6) kuukauden irtisanomisajalla. Hinnanmuutosneuvotteluissa ei ole päästy osapuolia tyydyttävään ratkaisuun. Näin ollen sopimus joudutaan irtisanomaan kuuden kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanomisajalla noudatetaan voimassa olevia hintoja.”

C) Konkurssi

- **JYSE 2014 Tavarat 15. luvussa viitataan hankintalain poissulkemisperusteisiin, joista yksi on konkurssimenettely (15.1).**
- **Myös toimittajan muuttuneet taloudelliset olosuhteet voivat tietyin edellytyksin oikeuttaa tilaajan irtisanomaan hankintasopimuksen päättymään välittömästi (15.2).**
- **Ennen irtisanomista kohdan 15.1 tai 15.2 perusteella tilaajan on huomautettava toimittajaa asiasta ja varattava tälle mahdollisuus selvityksen antamiseen kohtuullisessa ajassa. (15.3).**

C) Konkurssi

Esimerkki tavarahankintasopimuksen irtisanomisesta konkurssin johdosta:

”Sopimuksemme 20. kohdan mukaan ”Sopimuksen päättämisestä erityistilanteissa sovelletaan JYSE 2014 Tavarat -ehtoja.”

”Konkurssipesältä on konkurssilain 3 luvun 8 §:n mukaisesti tiedusteltu haluaako konkurssipesä jatkaa sopimussuhdetta. Konkurssipesältä saatu kielteinen vastaus liitteenä.”

Sopimuksen purkaminen

Seuraavissa dioissa

- ensin lyhyt perustelu
- sitten esimerkki

A) Olennainen laatuvirhe

- **Kumpikin sopijapuoli saa purkaa hankintasopimuksen kokonaan tai osittain, jos toinen sopijapuoli on olennaisesti rikkonut sopimusvelvoitteitaan: Tavara tai palvelu ei vastaa sovittua ja virhe tai siitä tilaajalle aiheutuneet seuraukset ovat vähäistä suurempia eikä virhettä tilaajan huomautuksesta huolimatta viipymättä korjata tai virheet ovat toistuvia.**

A) Olennainen laatuvirhe

Esimerkki palveluhankintasopimuksen purkamisesta toistuvien laatuvirheiden takia:

”Tällä kirjeellä Helsingin kaupunki ilmoittaa, että se purkaa XX.XX.XXXX tehdyn Y Oy:n ja Helsingin kaupungin välisen hankintasopimuksen. Sopimuksen purkaminen tulee voimaan tämän kirjeen vastaanottamispäivästä lukien. Palvelu ei ole vastannut tarjouspyynnössä eikä sopimuksessa edellytettyä palvelun laatua (Sopimuksen liitteet 1 ja 2 ”Hankinnan kohteen kuvaukset”). toistuvasti tullut reklamaatioita siitä, että palvelun laatu ei vastaa sopimuksen laatuvaatimuksia kirjallisesta huomautuksesta huolimatta tilanne ei ole korjaantunut. Palvelu ei vastaa sopimuksessa eikä reklamaatiopalaverissa sovittua, ja uusia reklamaatioita tulee toistuvasti. Helsingin kaupunki katsoo, että edellytyksiä sopimussuhteelle ei enää ole.”

B) Olennainen viivästymisvirhe

- **Kumpikin sopijapuoli saa purkaa hankintasopimuksen kokonaan tai osittain, jos toinen sopijapuoli on olennaisesti rikkonut sopimusvelvoitteitaan: Olennaisena sopimusrikkomuksena pidetään myös sitä, että sopijapuoli on olennaisesti viivästynyt suorituksessaan tai viivästykset ovat toistuvia.**

B) Olennainen viivästymisvirhe

Esimerkki palveluhankintasopimuksen purkamisesta toistuvien viivästysten takia:

"Tällä kirjeellä ilmoitamme, että Helsingin kaupunki purkaa välillämme XX.XX.XXXX tehdyn hankintasopimuksen. Y Oy on toistuvasti ylittänyt sopimuksessa sovitun, valmiiden tuotteiden toimittamista koskevan toimitusaikataulun. Sopimuksen mukaan toimitusaika on korkeintaan kymmenen (10) työpäivää painovalmiista tilauksesta. Y Oy ei ole useista huomautuksista ja reklamoinneista huolimatta kyennyt noudattamaan toimitusajasta sovittua ehtoa. Viittaamme edelleen XX.XX.XXXX, X.XX.XXXX ja XX.XX.XXXX päivättyihin reklamaatioihimme. Valitettavasti joudumme toteamaan, että Y Oy ei ole korjannut suoritusvirheitään XX.X.XXXX lähetetyn reklamaation jälkeenkään: toimitusaikataulua koskevaa sopimuksen ehtoa ei ole noudatettu."

- Tässä sopimussuhteessa oli myös laadullisia virheitä.

C) Tilaajavastuuseelvitysten puutteet

Helsingin kaupungin käyttämä lauseke:

”Tilaajalla on oikeus purkaa sopimus, jos Toimittaja/Palveluntuottaja on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen tai jos Toimittaja/Palveluntuottaja ei toimita määräajassa kyseisiä selvityksiä. Ennen sopimuksen purkamista Tilaajan tulee kirjallisesti huomauttaa Toimittajaa/Palveluntuottajaa laiminlyönnistä ja ilmoittaa uhasta, että sopimus puretaan ellei laiminlyöntiä korjata Tilaajan vaatimassa kohtuullisessa ajassa.”

C) Sopimalla purkaminen

Tiedossani on kaksi sopimuksella päätettyä sopimusta:

- 1) Ensimmäisessä sovittu yhteisesti että sopimus puretaan. Suoritukset puolin ja toisin purkautumishetkeen: Toisin sanoen toimittajalle maksettiin tehdystä työstä purkautumishetkeen saakka.
- 2) Toisessa hankintayksikkö on ensin purkanut sopimuksen laatuvirheperusteella. Toimittaja haastanut hankintayksikön riita-asiana käräjille ja vaatinut vahingonkorvausta. Lopulta tehtiin sovintosopimus, jonka käräjäoikeus vahvisti.

D) Reklamoinnista

Kyse oli eräästä palvelusopimuksesta, jossa oli ilmennyt sopimuskauden aikana paljon huomautettavaa.

Reklamaatio lähtee XX Oy:lle

- Siinä ilmoitetaan tapahtuneista sopimusrikkomuksista;
- Liitetään mukaan reklamaatiolistaus sopimusrikkomuksista;
- Kerrotaan kuinka asia tulee korjata ja missä ajassa;
- Kerrotaan että ellei korjausta tule, sopimus voidaan joutua purkamaan sopimuksen purkamista koskevan ehdon perusteella.

D) Harkinnasta

- Purkamisen edellytyksiä on tarkkaan harkittava ja tutkittava, onko tilaaja itse toiminut sopimuksen tarkoittamalla tavalla.
- Toimittajaa tulee vaatia korjaamaan toimeksiantoja, jos niissä on virhe, ja näin on sovittu. Esimerkiksi käännöspalveluissa on sopimuksemme mukaisesti pyydettävä aina ensin kääntäjää korjaamaan tilausta, jos siinä on virhe. Yksi korjaus per toimeksianto. Tämä ei vielä ole reklamointia.
- Mika Hemmo korostaa sopimusoikeutta käsittelevässä kommentaarissaan (Sopimusoikeus I-III, 2003, 2005) ensisijaisesti muita velkojalle (tilaajalle) kuuluvia keinoja saada suoritukset sopimussuhteessa toteutumaan: Huomautukset, korjaukset, reklamointi, hinnanale, muuta?
- Lopulta palvelu tai tavara pitää tietenkin saada, etenkin jos on kyse lakisääteisestä tai muutoin välttämättömästä hankinnasta, joten sopimus voidaan joutua purkamaan ja kilpailuttamaan hankinta uudelleen.

Kiitos!

JHNY

**Muistathan seurata
tulevia tapahtumiamme
osoitteessa hankinnat.fi**

JHNY

**Kiitos,
hyvää kotimatkaa!**